

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI QIDA TƏHLÜKƏSİZLİYİ AGENTLİYİNİN
KOLLEGİYASININ QƏRARI**

№ 19

Bakı şəhəri

03 noyabr 2020-ci il

“Bitki və bitkiçilik məhsullarının xüsusiyyətlərindən asılı olaraq, ətraflı fitosanitar karantin baxışı və ekspertiza üçün nümunələrin götürülməsi və laboratoriyaya göndərilməsinə dair Təlimat”ın, “Baytarlıq apteklərinin təşkilinə və fəaliyyətinə dair tələblər”in, “Ət satışı müəssisələrinin fəaliyyətinə dair baytarlıq-sanitariya normaları və qaydaları”nın, “Heyvan və quş kəsimi məntəqələrinə dair baytarlıq-sanitariya normaları və qaydaları”nın, “Qida məhsulları üzrə gigiyena tələblərinə dair qaydalar”ın və “Qida məhsulları üçün mikrobioloji göstəricilərə dair sanitariya normaları və qaydaları”nın təsdiq edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 29 aprel 2019-cu il tarixli 1143 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikasında qida təhlükəsizliyinin təmin edilməsinə dair 2019–2025-ci illər üçün Dövlət Proqramı”nın “Tədbirlər Planı”nın 10.1.2-ci yarımbəndinin icrası məqsədilə, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 13 noyabr 2017-ci il tarixli 1681 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi haqqında Əsasnamə”nin 2.0.3-cü, 3.0.2-ci və 4.0.1-ci yarımbəndlərini və 5.10 - 5.12-ci bəndlərini rəhbər tutaraq, Azərbaycan Respublikası Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin Kollegiyası

QƏRARA ALIR:

1. Azərbaycan Respublikası Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin fəaliyyət istiqamətləri üzrə aşağıdakı texniki normativ hüquqi aktlar təsdiq edilsin:

1.1. “Bitki və bitkiçilik məhsullarının xüsusiyyətlərindən asılı olaraq, ətraflı fitosanitar karantin baxışı və ekspertiza üçün nümunələrin götürülməsi və laboratoriyaya göndərilməsinə dair Təlimat” (Əlavə 1);

1.2. “Baytarlıq apteklərinin təşkilinə və fəaliyyətinə dair tələblər” (Əlavə 2);

1.3. “Ət satışı müəssisələrinin fəaliyyətinə dair baytarlıq-sanitariya normaları və qaydaları” (Əlavə 3);

1.4. “Heyvan və quş kəsimi məntəqələrinə dair baytarlıq-sanitariya normaları və qaydaları” (Əlavə 4);

1.5. “Qida məhsulları üzrə gigiyena tələblərinə dair qaydalar” (Əlavə 5);

1.6. “Qida məhsulları üçün mikrobioloji göstəricilərə dair sanitariya normaları və qaydaları” (Əlavə 6);

2. Bu Qərarın 1.2 - 1.6-cı bəndləri ilə təsdiq edilən texniki normativ hüquqi aktlar 1 aprel 2021-ci il tarixindən qüvvəyə minir.

3. Azərbaycan Respublikası Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin Aparatının Hüquq, kadr və icraya nəzarət şöbəsinin müdiri vəzifəsini icra edən **Elşad Cəbrayılov** bu Qərarın “Normativ hüquqi aktlar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyaya Qanununun tələblərinə uyğun olaraq Azərbaycan Respublikasının Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinə daxil edilməsi məqsədilə 3 (üç) gün ərzində Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyinə göndərilməsini təmin etsin.

4. Kollegiyanın məsul katibi **Asif Əbdüləzimov** bu Qərarın surətinin aidiyyəti üzrə göndərilməsini təmin etsin.

5. Bu Qərarın icrasına nəzarəti öz üzərimdə saxlayıram.

Kollegiyanın sədri, Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin sədri	Qoşqar Təhməzli
--	------------------------

	Azərbaycan Respublikası Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin Kollegiyanın 3 noyabr 2020-ci il tarixli 19 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmişdir. Əlavə 1
--	--

Bitki və bitkiçilik məhsullarının xüsusiyyətlərindən asılı olaraq, ətraflı fitosanitar karantin baxışı və ekspertiza üçün nümunələrin götürülməsi və laboratoriyaya göndərilməsinə dair

TƏLİMAT

Bu Təlimat “Fitosanitar nəzarəti haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun, “Fitosanitar nəzarəti sahəsində bəzi normativ hüquqi aktların təsdiq

edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 29 dekabr 2006-cı il tarixli 280 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan Respublikasına gətirilmiş və respublikadan aparılması nəzərdə tutulan karantin nəzarətində olan materiallara fitosanitar karantin baxışının keçirilməsi və ekspertizanın aparılması Qaydaları”nın və 31 sayılı Fitosanitar Tədbirlərə dair Beynəlxalq Standartın tələbləri nəzərə alınaraq hazırlanmışdır.

Bu Təlimat Azərbaycan Respublikasına gətirilmiş və respublikadan aparılması nəzərdə tutulan bitki və bitkiçilik məhsullarının ətraflı fitosanitar karantin baxışı və ekspertiza üçün nümunələrin götürülməsini, nümunələrin götürülməsi üçün uyğun üsulların seçilməsini və laboratoriyaya göndərilməsini tənzimləyir.

1. Əsas anlayışlar

1.0. Bu Təlimatda istifadə edilən anlayışlar aşağıdakı mənaları ifadə edir:

1.0.1. **fitosanitar nəzarəti** - bitki mühafizəsi və karantini, pestisidlərin, bioloji preparatların və digər bitki mühafizə vasitələrinin istifadəsi sahəsində dövlət nəzarətinin həyata keçirilməsi;

1.0.2. **səlahiyyətli orqan** – fitosanitar nəzarəti sahəsində qanunvericiliyin tələblərinə əməl edilməsinə nəzarət edən mərkəzi icra hakimiyyəti orqanı – Azərbaycan Respublikası Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi;

1.0.3. **yük** - bir ölkədən digərinə daşınan və fitosanitar sertifikatla müşayiət olunan bitki, bitkiçilik məhsulları və (və ya) digər materialların (əkin və səpin materialları – toxum, ting, şitil və s.) hər hansı miqdarı (yükələr bir və ya çox mallardan və ya partiyalardan ibarət ola bilər);

1.0.4. **baxış** – bitki, bitkiçilik və digər məhsullarda zərərli orqanizmlərin mövcudluğunu aşkar etmək və ya onların fitosanitar nəzarəti haqqında qanunvericiliyin tələblərinə uyğunluğunu yoxlamaq üçün səlahiyyətli orqan tərəfindən aparılan vizual (gözlə və ya aparatlarla görülməli) yoxlama tədbiri;

1.0.5. **partiya** – tərkibi, mənşəyi və s. eyniliyi ilə seçilən və yükün bir hissəsini təşkil edən eyni bir mal vahidlərinin məcmusu;

1.0.6. **vizual yoxlama** – adi gözlə, lupa, binokulyar və digər böyüdücü vasitələrin köməyi ilə yoxlama;

1.0.7. **karantin tətbiq edilən zərərli orqanizm** - ərazidə hələlik mövcud olmayan və yaxud mövcud olaraq məhdud dairədə yayılmış və rəsmi mübarizə obyektinə çevrilmiş, ətraf mühitə, ərazinin iqtisadiyyatına və əhəlinin sağlamlığına potensial təhlükə yaradan zərərli orqanizm;

1.0.8. **tənzimlənən zərərli orqanizm** - karantin tətbiq edilən zərərli orqanizm və ya tənzimlənən karantin tətbiq edilməyən zərərli orqanizm;

1.0.9. **yayılma yolu** - zərərli orqanizmlərin daxil olması və yayılmasına imkan verən istənilən vasitə;

10.10. **gizli yoluxma** – vizual baxış zamanı zərərli orqanizmlərin əlamətləri aşkar edilməsə də laborator müayinələr, analizlər və təhlillər nəticəsində zərərli orqanizmlərin aşkarlanması;

1.0.11. **sirayətlənmə** – yükün zərərli orqanizmlərin təsiri nəticəsində yoluxma halı;

1.0.12. **aşkarlama (zərərli orqanizmin)** – yükə baxış və ya yükədən götürülən nümunələrin analizi zamanı zərərli orqanizmlərin aşkarlanması;

1.0.13. **nümunə vahidi** - müəyyənləşdirilməsi zərərli orqanizmin mal üzərində paylanma eyniliyi, zərərli orqanizmlərin hərəkətilik və ya hərəkətsizlik dərəcəsi, yükün qablaşdırılması üsulu, onun ehtimal olunan istifadəsi kimi məsələlərlə əlaqədar olaraq yükədən götürülməsi nəzərdə tutulan nümunənin forma və həcmi təyin edən ölçü vahidi;

1.0.14. **nöqtəvi nümunə** - fitosanitar karantin baxışı zamanı ilkin nümunənin hazırlanması məqsədi ilə bir partiyadan birbaşa seçilmiş və bu Təlimatın 7-10-cu hissələrinə uyğun qaydada və miqdarda götürülən məhsul;

1.0.15. **ilkin nümunə** - məhsul partiyasından götürülən nöqtəvi nümunələrin cəmi;

1.0.16. **orta nümunə** - ilkin nümunələrdən laboratoriya ekspertizası üçün ayrılmış nümunə;

1.0.17. **bağlama vahidi** - qablaşdırılmış məhsulların birləşdirilməsi nəticəsində yaradılan məmulat (taxta yeşiklər, karton qutular, kisələr və s.);

1.0.18. **substrat** - bitki və mikroorqanizmlər üçün qida mühiti.

2. Yüklərdən nümunələrin götürülməsi məqsədi

2.0. Yüklərdən nümunələrin götürülməsi baxış və/və ya ekspertizasının aparılması üçün aşağıdakı məqsədlərlə həyata keçirilir:

2.0.1. tənzimlənən zərərli orqanizmlərin aşkar edilməsi;

2.0.2. yükə tənzimlənən zərərli orqanizmlərin və ya onlarla sirayətlənmiş yük vahidlərinin sayının bu orqanizmlər üçün müəyyən edilmiş yol verilən həddinin aşılmasının təmin edilməsi;

2.0.3. fitosanitar risk səviyyəsi müəyyən edilməmiş orqanizmlərin aşkarlanması;

2.0.4. karantin tətbiq edilən zərərli orqanizmlərin ölkə ərazisinə daxil olması və/və ya yayılması haqqında əlavə məlumatların toplanılması;

2.0.5. fitosanitar tələblərə uyğunluğun yoxlanılması;

2.0.6. yükün sirayətlənmə səviyyəsinin müəyyənləşdirilməsi.

3. Partiyanın identifikasiyası

3.1. Yük bu Təlimatın tələblərinə uyğunluğunun müəyyənləşdirilməsi üçün bir neçə ayrı vizual yoxlamadan ibarət baxış həyata keçirilir. Baxış zamanı hər partiyadan

ayrılıqda nümunələr götürülməlidir. Hər bir partiyadan götürülmüş nümunələr təcrid olunmalı (ayrıca tutulmalı) və etikətlənməlidir.

3.2. Bu Təlimatda başqa qayda müəyyən edilmədiyi halda, mal partiyanın eyniliyi aşağıdakı meyarlar üzrə müəyyən edilir:

- 3.2.1. mənşəyi;
- 3.2.2. istehsalçısı;
- 3.2.3. qablaşdırma yeri və vasitələri;
- 3.2.4. növü, sortu və ya yetişməlik dərəcəsi;
- 3.2.5. ixracatçı;
- 3.2.6. istehsal zonası;
- 3.2.7. tənzimlənən zərərli orqanizmlər və onların xüsusiyyətləri;
- 3.2.8. istehsal yerində işlənməsi (emalı);
- 3.2.9. emal tipi.

3.3. Dövlət fitosanitar müfəttişləri (bundan sonra - müfəttiş) tərəfindən mal partiyalarının tanınması üçün bu Təlimatın 3.2-ci bəndində göstərilən meyarlar üzrə ardıcıl olaraq, o cümlədən etikətlənmə qaydalarına uyğun şəkildə qeydlər aparmalıdır.

4. Nümunə vahidi

4.1. Nümunə götürmə ilk növbədə nümunə vahidinin (məsələn, meyvə, kök, buket, çəki vahidi, paket və ya karton qutu və s.) müəyyənləşdirilməsindən ibarətdir.

4.2. Nümunə vahidinin müəyyənləşdirilməsi zərərli orqanizmin mal üzərində paylanma eyniliyi, zərərli orqanizmlərin hərəkətilik və ya hərəkətsizlik dərəcəsi, yükün qablaşdırılması üsulu, onun ehtimal olunan istifadəsi kimi məsələlərlə əlaqəlidir.

4.3. Baxış zamanı birdən çox zərərli orqanizm növü aşkar edilsə, aşkar edilən hər bir zərərli orqanizm növü üzrə biri-birindən asılı olmayan ayrıca nümunə vahidləri götürülür.

5. Nümunə götürmə üsulunun seçilməsi

5.1. Nümunə götürülməsi, səlahiyyətli orqanın müfəttişləri tərəfindən aparılan baxış və ya ekspertiza üçün nümunə vahidlərinin seçilməsi prosesidir. Yüklərə və ya partiyalara fitosanitar baxış zamanı nümunələrin götürülməsi, seçilmiş vahidi əvəz etmədən [aparılır](#). Aşağıdakı nümunəgötürmə üsullarından istifadə edilir:

5.1.1. əl ilə;

5.1.2. xüsusi texniki avadanlıq və ya vasitələr ilə (mexaniki və yaxud silindrik nümunəgötürücülər, çalovlar, şuplar, sınaq şüşələri, kağız paketlər, zərflər və ya qutular və s.)

5.2. Uyğun nümunə götürmə üsulunun seçimi zərərli orqanizmin rast gəlinməsi tezliyi və onun mal və ya partiyada paylanması, həmçinin, xüsusi baxış imkanları ilə əlaqəli əməliyyat parametrləri üzrə aparılır.

5.3. Müəyyən zərərli orqanizmin aşkarlanması ehtimalını artırmaq üçün, nümunə götürmə aparıldığı hallarda, müfəttişlər tərəfindən partiyanın sirayətlənmə ehtimalı daha çox olan hissəsini və ya hissələrini müəyyən edilərək, məqsədli nümunə götürmə üsullarından istifadə edilməlidir.

5.4. Nümunə ölçüsü - yoxlanılan və ya təhlil edilən partiyadan və ya yükdən götürülmüş vahidlərin miqdarıdır. Baxış üçün götürüləcək nümunənin miqdarı bu Təlimatın 7-11-ci hissələrində və 3 nömrəli əlavəsində verilmişdir.

5.5. Götürülən nümunələr üzrə yükün fitosanitar vəziyyətinin qiymətləndirilməsi və aparılan ekspertizanın nəticələri müvafiq məhsul partiyasına şamil edilir.

6. Nümunələrin götürülməsinə dair ümumi tələblər

6.1. Yüklərin karantin tətbiq edilən zərərli orqanizmlər, eləcə də, təhlükəli zərərvericilərlə yoluxmasının aşkarlanması üçün əvvəlcə nəqliyyat vasitələrinin içərisinə, yəni yükün daşındığı hissələrə və ümumi sahəsinə, qapılara, o cümlədən qablaşdırma və arakəsmə materiallarına və yükün səthinə baxış həyata keçirilir. Müfəttiş ilk növbədə zərərvericilərin rast gəlinməsi ehtimalı yüksək olan yerlərdən (töküntülər, ovuntular, çatlardakı toz yığınları, yarıqlar, nisbətən çox isinən yerlər və s.) nümunələr götürülməlidir.

6.2. Karantin tətbiq edilən zərərli orqanizmlər və yaxud digər təhlükəli zərərvericilər aşkarlandıqda yoxlama dayandırılır, yoluxmuş məhsullar qanunvericiliyə uyğun qaydada zərərsizləşdirilir və ya geri qaytarılır.

6.3. Fitosanitar nəzarətin keçirilməsi zamanı rast gəlinən zədələnmiş və xəstəliklərə yoluxmuş, və ya yoluxma əlamətləri olan bütün bitkiçilik məhsulları seçilərək ayrıca nümunə paketlərinə yığılır və laboratoriya ekspertizası üçün ayrılan nümunəyə daxil edilir.

6.4. Gizli yoluxmaların aşkarlanması üçün orta nümunələrin ayrılması zəruridir.

6.5. Yüklərdən nümunələrin götürülməsi zamanı yük sahibinin və ya onun səlahiyyətli nümayəndəsinin iştirakı təmin edilməlidir.

6.6. İlk nümunənin götürülmə yerində laboratoriya ekspertizası üçün ayrılmış nümunələr formalaşdırıldıqdan sonra, nümunələrin götürüldüyü məhsulun qalan hissəsi yenidən götürüldüyü partiya birləşdirilir.

6.7. Partiyayı təşkil edən bütün nəqliyyat vasitələri boşaldıldıqdan sonra onların daxili səthinə baxış keçirilir, töküntü və ovuntular olduğu halda onlardan nümunələr götürülərək ekspertizasının aparılması üçün göndərilir.

7. Toxumluq materiallardan nöqtəvi nümunələrin götürülməsi

7.2. İdxal və ya ixrac olunan toxumlardan nöqtəvi nümunələr üç qatdan götürülür: üst qatdan (10 sm -ə qədər dərinlikdən), orta qatdan (qalağın ortasından) və alt qatdan (vaqonun dibindən 10-15 sm yuxarı hissədən). Hər bir nöqtəvi nümunə iri toxumlu bitkilər üçün 20-25 qramdan, xırda toxumlu bitkilər üçün isə 10 qramdan az olmamalıdır. Toxumlardan nöqtəvi nümunələr konusşəkilli və ya silindirşəkilli şupla və yaxud nümunə götürücü ilə alınır.

7.3.1. Avtonəqliyyat vasitələri ilə daşınan toxumlardan nöqtəvi nümunələr qalaq səthinin 5 nöqtəsindən (künclərdən və ortadan olmaqla) götürülür (sxem A);

7.3.3. Tam doldurulmamış vaqonlardan nöqtəvi nümunələr birbaşa vaqondan aşağıdakı şəkildə götürülür: həcmi 16-20 ton olan vaqonlarda zərf üsulu ilə – qalaq səthinin beş nöqtəsindən (sxem A); ikiqat yükləmə qabiliyyətli (33-40 ton) vaqonlarda ikiqat zərf üsulu ilə – qalaq səthinin səkkiz nöqtəsindən (sxem B); üçqat yükləmə qabiliyyətli (60 ton) vaqonlarda üçqat zərf üsulu ilə - səthin on bir nöqtəsindən (sxem C);

Diagram A: A 3x3 grid with X's at positions (1,1), (1,3), (2,2), (3,1), and (3,3).
 Diagram B: A 3x3 grid with X's at positions (1,1), (1,2), (1,3), (2,2), (3,1), and (3,3).
 Diagram C: A 3x3 grid with X's at positions (1,1), (1,2), (1,3), (2,1), (2,3), (3,1), and (3,3).

7.4. Qalaq şəklində saxlanılan toxumlardan nümunələrin götürülməsi aşağıdakı tələblərə uyğun həyata keçirilir:

7.4.2. Anbarlarda qalağın səthi şərti olaraq sahələri təqribən 20 m² olmaqla seksiyalara bölünür;

7.4.3. Hər seksiyadan bu Təlimatın 7.1.3-ci bəndində göstərilən (sxem A) qaydaya uyğun - beş nöqtədən nümunə götürülür.

7.5. Taralarla daşınan və ya taralarda saxlanılan toxumlardan nümunələrin götürülməsi aşağıdakı tələblərə uyğun həyata keçirilir:

7.5.1. Kisə və yaxud paketlərdə qablaşdırılmış toxumlardan nümunələr partiyanın müxtəlif yerlərindən götürülmüş kisələrdən (torbalardan, paketlərdən) 8.3.2 bənddə ki, göstərilən miqdarda götürülür;

7.5.2. Toxum nümunələrinin götürülməsi üçün seçilmiş kisələrin miqdarı (qıçalı qarğıdalı istisna olmaqla) aşağıdakı cədvəldə göstərilmişdir:

Partiyada olan kisələrin sayı, ədədlə	Seçmə miqdar, ədədlə
10-a qədər	Bütün kisələr
11-30	Hər üçüncü kisə, 5-dən az olmamaqla
31-400	Hər beşinci kisə, 10-dan az olmamaqla
401-1000	Hər yeddinci kisə, 80-dən az olmamaqla
1000-dən çox	Hər onuncu kisə, 120-dən az olmamaqla

7.5.3. Partiyadan seçilmiş hər kisədən nöqtəvi nümunələr götürülür. Nümunələrin götürülmə yerini kisənin üst, orta və alt hissəsindən olmaqla növbələşdirirlər;

7.5.4. Açıq (sökülmüş) kisələrdən nöqtəvi nümunələr konus və ya silindrşəkilli şuplarla, tikili kisələrdən isə kisə şupları ilə dəlik açmaqla götürülür. Nümunələr müfəttiş tərəfindən götürüldükdən sonra açılmış dəlik sahibkar tərəfindən bağlanmalıdır;

7.5.5. Kağız kisələrdə açılan dəliklər nümunə götürüldükdən dərhal sonra, qalın kağızla və yaxud yapışqan lentlə (ölçüləri ən azı 70x70 mm olmalı) yapışdırılmalıdır;

7.5.6. İri və az dənəvər toxumlardan nümunələr (sökülmüş kisələrdən) əl ilə götürülür;

7.5.7. Paketlərin sayı 1000-dən çox olmayan partiyalarda paketləşdirilmiş (qablaşdırılmış) toxumlara baxış zamanı götürüləcək paketlərin miqdarı aşağıdakı kimi olmalıdır:

Paketdə toxumun çəkisi, kq	Seçilən paketlər (%), lakin 10 ədəddən az olmamaqla
0.1-ə qədər	2.0
0.2-dən 0.5- qədər	1.5
0.6-dan 1.0- qədər	1.0
1.1-dən 3.0- qədər	1.0
3.1-dən 10.0- qədər	1.0

7.5.8. 1000-dən çox paket olan partiyalardan hər növbəti miqdarın 0,5%-i qədər əlavə nümunə götürülür. Bu halda seçimə düşən hər bir paketin içərisindəki bütün toxumlar nöqtəvi nümunələr hesab olunur.

7.6. Qıçalı qarğıdalı toxumlarından nümunələrin götürülməsi aşağıdakı tələblərə uyğun həyata keçirilir:

7.6.1. Qıçalı qarğıdalı toxumları olan partiyalardan analiz üçün nümunələr aşağıdakı qaydada götürülür:

7.6.2. 10 kisəyə qədər olan partiyalardan – bütün kisələrdən;

7.6.3. 11-dən 100-ə qədər kisə olan partiyalardan - hər beşinci kisədən, 15-dən az olmamaq şərti ilə;

7.6.4. 100-dən çox kisə olan partiyalardan - hər onuncu kisədən, lakin 15-dən az olmamaq şərti ilə;

7.6.5. Anbarlarda qalaqlanmış qıçalı qarğıdalı toxumlarından nöqtəvi nümunələr əl ilə üç müxtəlif qatı (üst, orta, alt) əhatə etməklə beş yerdən götürülür. Hər bir yerdən seçməmək şərti ilə bir-birinin ardınca beş qıça (cəmi 75 ədəd) götürülür;

7.6.6. Kiplərdə saxlanılan qarğıdalı toxumlarından nöqtəvi nümunələr beş yerdən götürülür: mərkəzdə 3 müxtəlif qatdan, kənar hissələrdən (dört tərəfdən) bir qatdan (cəmi 7 nöqtəvi nümunə). Hər bir yerdən seçməmək şərti ilə ardıcıl olaraq 10 qıçalı qarğıdalı (cəmi 70 ədəd) götürülür;

7.6.7. Vaqonlarda olan qıçalı qarğıdalı toxumlarından nöqtəvi nümunələr yükləmə və boşaldılma zamanı bərabər fasilələrlə (aralıqlarla) götürülür. Hər nəzarət vahidindən 75 qıça götürülür;

7.6.8. Avtomobillərdə olan toxumlardan nöqtəvi nümunələr beş yerdən götürülür: avtomobilin mərkəzi və kənarlarından 2 qatdan olmaqla 2 qıça (cəmi 20 qıça) götürülür;

7.6.9. Kisələrdə olan toxumlardan nümunələr əl ilə götürülür. On kisədən ibarət olan partiyalardan hər kisədən 2 qıça olmaqla götürülür;

7.6.10. Qarğıdalı qıçalarını elə götürmək lazımdır ki, onların sayı 25-dən az olmasın. Götürülən qıçaların dəni təmizlənərək orta nümunə hazırlanır və analiz edilir.

8. Kəsilmiş güllərdən nöqtəvi nümunələrin götürülməsi

8.1. Eyni cinsli tarada qablaşdırılmış kəsilmiş gül partiyasından hər bir bitkidən aşağıdakı miqdarda bağlama vahidləri seçilməlidir:

Partiyada olan bağlama vahidlərinin sayı, ədədlə.	Seçilən bağlamaların sayı, ədədlə
10-a qədər	2
11-50	5
51-100	7

100-dən çox	10 və hər növbəti 100 bağlama vahidinə üçün əlavə 1 bağlama
-------------	--

8.2. Hər seçilmiş bağlama vahidində müxtəlif yerlərdən götürülməklə kəsilmiş güllərin 20%-nə baxış keçirilir.

9. Əkin materialından nöqtəvi nümunələrin götürülməsi

9.1. Gül bitkilərinin soğanı, soğanaqlı yumruları, kökümsov və kök yumrularından nümunələr bu Təlimatın 8-ci hissəsində göstərilən qaydalara uyğun olaraq götürülür.

9.2. Dibçək bitkilərindən nümunələrin götürülməsi aşağıdakı tələblərə uyğun həyata keçirilir:

9.2.1. Yeşik altlıqlarda olan dibçək bitkilərinə baxış zamanı aşağıdakı miqdarda yeşik altlıqları götürülür:

Partiyada olan yeşik altlıqların sayı, ədədlə	Seçilmiş altlıqların sayı, ədəd
10-a qədər	2
11-20	3
21-50	5
50 ədəddən çox	5 və hər sonrakı 50 ədəd üçün əlavə 1 yeşik altlıq

9.2.2. Hər yeşik altlıqdakı dibçək bitkilərinin 10%-i ekspertizaya cəlb edilir;

9.2.3. Dibçək bitkiləri altlıqsız və qablaşdırılmamış olarsa, onda nümunələr dibçək bitkilərinin hər bir növünün miqdarından asılı olaraq seçilib, götürülür.

Partiyada olan dibçək bitkilərinin sayı, ədədlə	Seçilən dibçək bitkilərinin miqdarı, ədədlə
50-yə qədər	hamısı
51-300	50 və hər sonrakı 5 dibçək bitkisi üçün əlavə 1 ədəd
301-1000	50 və hər sonrakı 20 dibçək bitkisi üçün əlavə 1 ədəd
1000-dən çox	50 və hər sonrakı 100 dibçək bitkisi üçün əlavə 1 ədəd

9.3. Şitillərdən nümunələrin götürülməsi zamanı, yeşiyin müxtəlif hissələrindən şitillərin 5%-i qədər, lakin 50 ədəddən az olmamaq şərti ilə götürülür.

9.4. Tinglərdən nümunələrin götürülməsi zamanı, yükün müxtəlif hissələrindən və ting dəstləri mümkün olan yerlərindən götürülür:

Partiyada olan tinglərin sayı, ədəd	Baxış üçün seçilən tinglərin miqdarı, %
500-ə qədər	10
501-dən 1000-ə qədər	5
1001-dən 10000-ə qədər	2
10000-dən çox	1

9.5. Çiliklərdən nümunələrin götürülməsi aşağıdakı tələblərə uyğun həyata keçirilir:

9.5.1. Tərkibində 10-a qədər bağlama vahidi olan partiyadan 1 bağlama vahidi nümunə üçün götürülür;

9.5.2. Seçilmiş hər bağlama vahidinin müxtəlif yerlərindən 10% (50 ədəddən az olmamamaqla) çilik çıxarılır.

9.6. Toxumluq kartofdan nümunələrin götürülməsi aşağıdakı tələblərə uyğun həyata keçirilir:

9.6.1. Daşınan və qalaq halında saxlanılan toxumluq kartofdan nümunələr şahmat qaydasında ikiqat zərf sxemi üzrə götürülür: 2 qatdan - qalağın üst səthindən və 30-40 sm dərinlikdən;

9.6.2. Hər nöqtəvi nümunəyə 5-10 kartof yumrusu daxil edilir. Eyni zamanda torpaq nümunələri də götürülür;

9.6.3. Analiz üçün götürülən nümunələrin miqdarı partiyanın həcmindən asılıdır;

9.6.4. Taralarda olan kartofdan müəyyən miqdar bağlama vahidləri seçilir və onların hər birindən ilkin nöqtəvi nümunə götürülür:

Bağlama vahidlərinin miqdarı, ədədlə	Nöqtəli nümunə, %	Kartof yumruları nümunələrinin miqdarı, ədədlə	Torpaq nümunəsinin kütləsi, qram
100-qədər	20	60	600
101- dən 400-ə qədər	5	90	900
401-dən 1200-ə qədər	2	120	1200
1200-dən 2000-ə qədər	1	150	1500

9.7. Kartof yumrularından tökülən torpaq süprüntülərindən nümunə götürülməsi aşağıdakı cədvələ və tələblərə uyğun həyata keçirilir:

Partiyanın kütləsi, ton	Nümunənin miqdarı, ədədlə	Torpaq nümunəsinin kütləsi, qram
5-ə qədər	60	600
6-dan 20-yə qədər	90	900

21-dən 60-a qədər	120	1200
61-dən 100-ə qədər	150	1500
100-dən çox	150	1500 və hər növbəti 100 ton kartof üçün əlavə olaraq 30 kartof yumrusu və 300 qram torpaq götürülür

9.7.1. Kartof partiyasından torpaq süprüntüsü üst qatdan götürülür;

9.7.2. Torpaq nümunəsi hər nəqliyyat vasitəsindən alt hissədən və yaxud boşaldıldıqdan sonra döşəmədən götürülür;

9.7.3. Tarada olan kartoflara baxış zamanı məhsuldan tökülən torpaq qalığı baxılan hər bağlamadan götürülür;

9.7.4. Torpaq çox olduqda, nümunə 500 qram miqdarda götürülür;

9.7.5. Laborator nümunələrini kiçik həcmli olması (250 qramdan az), eləcə də, torpağın olmaması və ya torpaq süpürüntüsünün götürülməsi mümkün olmadığı hallarda laboratoriya nümunəsinə əlavə olaraq 200 ədəd çox çirkli kartof yumruları əlavə edilir;

9.7.6. Kartof yumrularının təmizlənməsi zamanı toplanan torpaq analiz üçün götürülən süpürüntülərə əlavə edilir, kartof yumruları isə partiya qaytarılır;

9.7.7. Kartof yumrularının üzərində torpaq az miqdarda olduqda, bütün seçilmiş kartof yumruları təmiz yuyulur və toplanan su analiz edilir.

9.8. Toxum yetişdirilməsi üçün nəzərdə tutulmuş kökümeyvəliklərdən nümunə götürülməsi aşağıdakı tələblərə uyğun həyata keçirilir:

9.8.1. Nümunələrin götürüləcəyi kisələrin miqdarı partiyanın həcmindən asılı olaraq müəyyən edilir:

Partiyada olan kisələrin sayı , ədədlə	Baxılan kisələrin miqdarı, ədədlə
500-ə qədər	Hər 50-ci
500-dən 1000-ə qədər	Hər 100-cü
10 000-dən çox	10 və hər sonrakı 500 kisə üçün əlavə 1 kisə

9.8.2. Hər kisədən 5 ədəd kök yumrusu götürülür. Kök yumrularının üzərindəki torpaq təmizlənərək nəqliyyat vasitəsinin döşəməsi və ya kisədən toplanmış torpağa əlavə edilir və laboratoriya analizi üçün göndərilir.

10. Qida və texniki məqsədlər (emal) üçün nəzərdə tutulmuş məhsuldan nümunələrin götürülməsi^[1]

10.1. Qalaq halında daşınan və saxlanılan taxıl və taxıl məhsullarından nümunələrin götürülməsi aşağıdakı tələblərə uyğun həyata keçirilir:

10.1.1. Vaqon və avtomobillərdə daşınan taxıl və taxıl məhsullarından və onların toxumlarından nöqtəvi nümunələrin götürülməsi bu Təlimatın 7.1-ci bəndinə uyğun olaraq, aşağıdakı cədvəldə müəyyən edilmiş qaydada götürülür:

Partiyada olan vaqon, avtomaşınların sayı, ədədlə	Nümunə götürülən vaqon, avtomobillərin sayı, ədədlə
5-ə qədər	Hər nəqliyyat vasitəsindən
6-dan 15-ə qədər	Hər üçüncü nəqliyyat vasitəsindən
15-dən çox	Hər beşinci nəqliyyat vasitəsindən

10.1.2. Gəmidə daşınan taxıl və taxıl məhsullarından və onların toxumlarından nöqtəvi nümunələrin götürülməsi zamanı, gəminin boşaldılmasından əvvəl xüsusi texniki avadanlıq və ya vasitələr ilə (mexaniki və yaxud silindrik nümunəgötürücülər, çalovlar, şuplar, sınaq şüşələri, kağız paketlər, zərflər və ya qutular və s.) nümunələr götürülür və hər bir anbardan götürülən nümunə ayrı-ayrılıqda analiz edilir. Bunun üçün anbarlardakı məhsulun səthi şərti olaraq sahələri təqribən hər biri 100 m² olan seksiyalara bölünür. Nümunələr 5 nöqtədən kütlələri 50-100 qram miqdarında olmaqla götürülür: seksiyaların küncələrindən və mərkəzindən və bu nöqtələrdə 2 qatdan - üst səthdən 10 sm məsafədə və 1 m dərinlikdə.

10.1.3. Götürülmüş nöqtəvi nümunələr kvadrat şəklində yayılır, daha sonra bir qaba yığılır və qarışdırılır. Bu cür qarışdırma üç dəfə həyata keçirilir. Bu yolla alınan ilkin nümunə dərhal dən ələklərindən keçirilərək analiz edilir və karantin tətbiq edilən zərərvericilərin və əlaq toxumlarının mövcud olub-olmaması aydınlaşdırılır. Bundan sonra alınmış ilkin nümunə bir daha kvadrat şəklində düz təbəqə kimi yayılır və lövhələrin köməyi ilə diaqonal boyunca dörd üçbucağa bölünür. İki əks üçbucaqdan taxıl kənarlaşdırılır, qalan ikisindən isə bir yerə yığılır, göstərilmiş üsulla qarışdırılır və yenidən dörd üçbucağa bölünür. Bunlardan ikisi sonrakı bölməyə gedir, bu proses iki üçbucaqda orta nümunə üçün tələb olunan miqdar alınanadək davam edir.

10.1.4. Taxılın və taxıl məhsullarının orta və alt qatlarına baxış boşaldılma zamanı həyata keçirilir.

10.1.5. Nümunələr, izahat vərəqlərində və ya etiketlərində göstərilən təhlükəsizlik qaydalarına və şərtlərinə riayət edilməklə boşaltma çalovlarının və ya dən nasoslarının axınından götürülür.

10.1.6. Boşaltma zamanı yükün hər 1000 tonundan kütləsi 7 kq-dan az olmayaraq ilkin nümunə götürülür.

10.1.7. Nümunələr hərəkətdə olan materiallardan (taxıl və taxıl məhsulları) götürüldükdə nöqtəvi nümunələr xüsusi çalov və ya nümunəgötürücü vasitəsi ilə,

axının sürətini nəzərə almaqla müəyyən intervallarla elə götürülməlidir ki, götürülən nümunənin ümumi kütləsi hər 5 ton məhsula 100 qramdan az olmasın.

10.1.8. Toplama bunkerlərindən, quyulardan və elevatorlardan nümunələr mexaniki və yaxud silindrik nümunəgötürücülər və çalovlar vasitəsi ilə götürülür.

10.1.9. Anbarlarda qalaq halında saxlanılan taxıl və ya taxıl məhsullarından nümunələr vaqon şupu və ya yaxud anbar şupu vasitəsi ilə götürülür. Bunun üçün qalağın səthi şərti olaraq sahəsi 20 m² olan seksiyalara bölünür. Qalağın hündürlüyü 1,5 m-ə qədər olduqda, hər seksiyada iki qatdan (üst və alt qatlardan 2 nümunə), 1,5 m-dən hündür olduqda isə 3 qatdan (üst, orta və aşağı qatlardan 3 nümunə). Bu zaman ilkin nümunənin kütləsi 2 kq-dan az olmamalıdır.

10.2. Konteynerlərlə daşınan məhsuldan nümunələrin götürülməsi aşağıdakı tələblərə uyğun həyata keçirilir:

10.2.1. Eyni bir ölkədən konteynerdə daxil olan eyni adlı yükdən nümunələr aşağıdakı qaydada götürülür:

Partiyada olan konteynerlərin sayı, ədədlə	Nümunə götürülməsi üçün seçilən konteynerlərin sayı
1-2	1
5-ə qədər	2
10-a qədər	4
20-yə qədər	5
20-dən çox	5 və hər sonrakı 10 konteyner üçün 1 əlavə

10.2.2. Nümunə götürülməsi üçün seçilən konteynerlərin hər birindən 5 bağlama vahidi götürülür və ekspertiza üçün göndərilir;

10.2.3. Bir və ya bir neçə konteynerə müxtəlif növ məhsullar (bitkilər) daxil olduqda hər məhsul növü ayrıca partiya hesab olunur. Bu halda, hər partiya ən azı 3 bağlama vahidi götürülməli və açılmalıdır.

10.3. Taralarda daşınan və ya saxlanılan məhsullardan nümunələrin götürüldüyü bağlama vahidlərinin sayı partiyaadakı bağlama vahidlərinin ümumi sayına nisbətə aşağıdakı kimi müəyyənləşdirilir:

Partiyada olan bağlama vahidlərinin sayı, ədədlə	Nümunə götürülmüş bağlama vahidlərinin sayı, ədədlə
10-a qədər	Hər bir bağlama vahidindən
11-dən 100-ə qədər	10 ədəd bağlama vahidindən
100-dən çox	Bağlama vahidlərinin ümumi sayının kvadrat kökü

10.4. Yarma və undan nümunə götürülməsi aşağıdakı tələblərə uyğun həyata keçirilir:

10.4.1. Yarma və un məhsulları üzrə daşıma prosesləri bağlama vahidi kimi kisələrdən istifadə edilir.

10.4.2. Kisələrlə daşıyan yarma və un məhsullarından götürüləcək nümunələrin sayı partiyadakı kisələrin ümumi sayından asılıdır. Bu asılılığın nisbəti aşağıda göstərilmişdir:

Partiyada olan kisələrin sayı, ədədlə	Nümunə götürülən kisələrin sayı, ədədlə
5-ə qədər	Bütün kisələr
6-dan 100-ə qədər	5-dən az olmayaraq
101-dən 300-ə qədər	7-dən az olmayaraq
301-dən 1000-ə qədər	10-dan az olmayaraq
1000-dən çox	10 və hər sonrakı 1000 kisə üçün əlavə 2 kisə

10.4.3. Hər kisədən 200-300 qram un götürülür və bu 1 (bir) nöqtəvi nümunə hesab edilir.

10.4.4. Hərəkətdə olan (konveyerdə) məhsuldan nöqtəvi nümunələr nümunəgötürücü və ya çalov vasitəsi ilə bərabər intervallarla (ən azı hər 2 saatdan bir) elə hesabla götürülür ki, ilkin nümunənin kütləsi hərəkətdə olan məhsulun hər 1 tonuna 50 qramdan az olmasın. Nümunənin ümumi kütləsi 200-300 qram olmalıdır.

10.4.5. Yüklənmiş un daşıyan avtomobillərdən nümunələr şuplar vasitəsi ilə yüklənmə lyukundan iki qatdan – üst səthdən 10 sm dərinlikdən və alt qatından 15 sm məsafədə götürülür. İlkin nümunənin kütləsi ekspertiza nümunəsinin kütləsindən az olmamalıdır.

10.5. Təzə meyvə, tərəvəz və kökümeyvəliyədən nümunə götürülməsi aşağıdakı tələblərə uyğun həyata keçirilir:

10.5.1. Məhsullar bağlama vahidlərində olduğu zaman nümunə olaraq nəqliyyat vasitəsinin müxtəlif hissələrindən (üst, orta, alt tərəf) aşağıdakı cədvələ uyğun sayda bağlama vahidləri götürülür:

Partiyada olan bağlama vahidlərinin sayı, ədədlə	Götürülən bağlama vahidlərinin sayı, ədədlə
50-ə qədər	3
51-100	5
101-300	7
301-500	9
501-1000	10

1000-dən çox	10 və hər sonrakı 100 bağlama vahidi üçün əlavə 1 bağlama vahidi
--------------	--

10.5.2. Qalaq və dəstə halındakı məhsullardan nümunə götürülməsi zamanı tərəvəz və kökümeyvəlilər partiyasından ilkin nümunələrin formalaşdırılması üçün nəqliyyat vasitələrinin müxtəlif yerlərindən (üst, orta və alt tərəflərdən) ən azı 5 nöqtəvi nümunə götürülür. İlkin nümunənin kütləsi aşağıdakı kəmiyyət göstəricilərinə uyğun olmalıdır:

Partiyanın kütləsi və ya partiyada olan dəstələrin ümumi sayı, ədədlə	Birgə nümunənin çəkisi və ya götürülmüş dəstələrin ümumi miqdarı
200-ə qədər	10
201-500	20
501-1000	30
1001-5000	60
5000-dən çox	100 və hər sonrakı 1000 kq (ədəd) üçün əlavə 10 kq (ədəd)

10.5.3. Təzə sitrus meyvələrindən nümunələrin götürülməsi aşağıdakı tələblərə uyğun həyata keçirilir:

10.5.3.1. Eyni növlü və tipli (ölçülü) taralara qablaşdırılmış sitrus meyvələri partiyasından nəqliyyat vasitələrinin müxtəlif yerlərindən olmaqla (üst, orta və alt tərəflərdən) bağlama vahidləri götürülür:

Partiyada olan bağlama vahidlərinin sayı, ədədlə	Seçilmiş bağlama vahidlərinin sayı, ədəd
100-ə qədər	3
101-500	5
501-1000	7
1000-dən çox	7 və hər sonrakı 1000 bağlama vahidi üçün əlavə 2 bağlama vahidi

10.5.3.2. Götürülmüş bütün bağlama vahidlərindəki meyvələr ilkin nümunə hesab edilir və laborator analiz üçün (Əlavə 3-ə uyğun olaraq) yerində nümunə seçilir.

10.6. Təzə giləmeyvələrdən nümunə götürülməsi aşağıdakı tələblərə uyğun həyata keçirilir:

10.6.1. 100-ə qədər bağlama vahidi olan partiyalardan ən azı 3 bağlama vahidi götürülür;

10.6.2. 100 bağlama vahidindən çox olan partiyalardan hər sonrakı tam və ya natamam dolu 50 bağlama vahidi üçün əlavə bir bağlama vahidi götürülür;

10.6.3. Ayrılmış bağlama vahidlərinin hər birinin müxtəlif yerlərindən 300 qrama qədər nöqtəvi nümunələr götürülür;

10.6.4. Daxili yoluxmanın müəyyənləşdirilməsi üçün ilkin nümunənin müxtəlif yerlərindən götürülmüş çəyirdəkli meyvələrin ən azı 10 %-i kəsilir.

10.7. Qurudulmuş meyvə, tərəvəz və kökümeyvəliklərdən nümunə götürülməsi aşağıdakı tələblərə uyğun həyata keçirilir:

10.7.1. Qurudulmuş meyvə, tərəvəz və kökümeyvəliklərdən nöqtəvi nümunələrin götürülməsi aşağıdakı cədvələ əsasən tənzimlənir, götürülən bağlama vahidlərinin miqdarı partiyanın həcmindən asılıdır:

Partiyada olan bağlama vahidlərinin sayı, ədədlə	Götürülən bağlama vahidlərinin sayı, ədədlə
25-ə qədər	2
26-90	3
91-150	5
151-500	8
501-1200	13
1200-dən çox	13 və hər sonrakı 100 bağlama vahidi üçün əlavə 1 bağlama vahidi

10.7.2. Nümunə götürülən hər bağlama vahidinin üst, orta və alt qatlarından xırda meyvəli və doğranmış meyvələr üçün 100 qramdan; iri meyvə və tərəvəzlər üçün 200 qramdan; qarışıq məhsullardan 200 qramdan az olmamaqla nümunə götürülməlidir.

10.8. Bostan bitkilərindən nümunə götürülməsi aşağıdakı tələblərə uyğun həyata keçirilir:

10.8.1. Bostan bitkiləri bağlama vahidlərində (konteynerlər, qəfəslər və s.) nəql olunduqda, onda partiyanın müxtəlif yerlərindən aşağıdakı miqdarda bağlama vahidləri seçilir:

Partiyada olan bağlama vahidlərinin sayı, ədədlə	Seçilən bağlama vahidlərinin sayı, ədədlə
10-a qədər	1
11-20	2
21-50	3
51-100	5
100-dən çox	5 və hər sonrakı 50 bağlama vahidi üçün əlavə 1 bağlama vahidi

10.8.2. Seçilən bağlama vahidlərində olan məhsula yerindəcə tam fitosanitar karantin baxışı keçirilir.

10.8.3. Bostan bitkiləri tarasız daxil olduğu halda, ilkin nümunə qalağın müxtəlif yerlərindən götürülərək (3-dən az olmamaq şərti ilə) formalaşdırılır.

10.9. Qərzəklimeyvəli və ləpələrdən nümunə götürülməsi aşağıdakı tələblərə uyğun həyata keçirilir:

10.9.1. İlkin nümunənin formalaşdırılması üçün 50-yə qədər bağlama vahidindən ibarət partiyanın müxtəlif yerlərindən 5 bağlama vahidi; 50-dən çox bağlama vahidi olan partiyalardan 5 vahid və hər sonrakı 20 bağlama vahidi üçün əlavə olaraq 1 bağlama vahidi götürülür;

10.9.2. Götürülən hər bağlama vahidinin üst, orta, alt hissələrindən 500 qrama qədər məhsul ayrılaraq dərhal və tam olaraq analiz edilir;

10.9.3. Əgər qərzəklimeyvəli və ləpələr istehlakçı bağlama vahidlərində qablaşdırılıbsa, onda nümunələr qurudulmuş meyvə, tərəvəz, kökümeyvələrdə olduğu kimi (bu təlimatın 10.8-ci bəndi) götürülür.

10.10. Tütün xammalından nümunə götürülməsi aşağıdakı tələblərə uyğun həyata keçirilir:

10.10.1. Tütün xammalında minimal nöqtəvi nümunə miqdarları 3 bağlama və yarpaq (dərzlər üçün), 50 yarpaq (əgər bağlanmışdırsa) və ya məhsulun 500 qramı təşkil edir.

10.10.2. Nöqtəvi nümunələrin götürülməsi məhsulun qablaşdırılmasından asılıdır: dərzlərdə hər 10 taydan 3 nöqtəvi nümunə, çəlləklərdə - hər 5 çəlləkdən 3 nöqtəvi nümunə, tarasız - hər 100 kq məhsuldan 3 nöqtəvi nümunə götürülür.

10.10.3. Kütləsi 300-400 qram olan bir ovuc gövdə (saplaq) bir nöqtəvi nümunə təşkil edir. 10 nöqtəvi nümunə (bağlamanın hər 2 yan səthinin hər birindən 5 nümunə) götürülür.

10.10.4. Kütləsi 5 tona qədər olan partiyalarda ən azı 2 bağlama, 5 tondan artıq olan partiyalarda isə ən azı 4 bağlama analiz olunur.

11. Nümunə üçün zərərvericilərin toplanması

11.1. Zərərvericilərin toplanması zamanı aşağıdakı ümumi tələblərə riayət edilməlidir:

11.1.1. Zərərvericilərin növünün dəqiq təyin edilməsi üçün hər iki cinsə aid nümunələrin olması vacibdir. Buna görə də, zərərvericilərin toplanması zamanı hər növdən mümkün qədər çox nümunə (ən azı 10 ədəd) toplanılmalıdır.

11.1.2. Zərərvericilər son dərəcə ehtiyatla toplanmalı, onları zədələnmədən və tələf edilmədən yığmaq lazımdır.

11.1.3. Zərərvericiləri əl ilə götürmək olmaz. Kəpənək və milçəkləri uçarkən əl ilə tutmaq və ya ovucun içi ilə sıxmaq olmaz. Həmçinin kiçik canlı və ölü zərərvericiləri yaş barmaqlarla yığılmamalıdır.

11.1.4. Zərərvericiləri təmiz sınaq şüşələrinə yığmaq lazımdır. Bu zaman 15x60 mm ölçülü, dibi yastı entomoloji (zərərvericilərdən nümunə götürülməsi üçün istifadə olunan xüsusi sınaq şüşəsi) sınaq şüşələrindən istifadə edilir.

11.1.5. Sınaq şüşələrinin ağzını yalnız təmiz hiqroskopik pambıqdan hazırlanmış tıxacla (pambıq tıxac) bağlamaq lazımdır. Tıxac (xüsusilə də canlı zərərvericilərin olduğu sınaq şüşələri üçün) kifayət qədər sıx və mütləq bir pambıq parçasından (bölünmüş pambıq hissələrindən istifadə etmək olmaz) hazırlanmış olmalıdır. Tıxacı sınaq şüşəsindən kənara çıxmayacaq şəkildə yerləşdirmək lazımdır.

11.1.6. Eyni sınaq şüşəsinə müxtəlif yüklərdən toplanmış zərərvericiləri yerləşdirmək olmaz.

11.1.7. Bir sınaq şüşəsinə bu Təlimatın 11-ci hissəsinin 11.2-11.15-ci bəndlərində müəyyən edilmiş miqdarlardan artıq zərərverici (xüsusilə də canlı) yığmaq olmaz.

11.1.8. Canlı böcək sürfələrinin və ya tırtıllarının olduğu sınaq şüşələrinə mütləq bir qədər yem qoyulur. İri ölçülü zərərvericilərin bir-birini zədələməməsi üçün sınaq şüşəsinə yerləşə bilən büzməli kağız zolağı qoyulur.

11.1.9. Çox kiçik ölçülü və zərif zərərvericiləri iri ölçülü zərərvericilərlə bir yerdə eyni sınaq şüşəsinə yerləşdirmək olmaz.

11.2. Canlı böcəklərin toplanması aşağıdakı tələblərə uyğun həyata keçirilir:

11.2.1. Fitosanitar karantin baxışı keçirilən yüklərdə bədəninin uzunluğu 0,5 sm-dən çox olmayan böcəkləri toplamaq üçün hərəkət edən böcəyin qarşısına ağzı açıq sınaq şüşəsi yerləşdirirlər ki, o sınaq şüşəsinin içinə düşsün və ya sürünsün. Onu talaşa, kağız parçası və ya neştər ucu ilə itələyərək, sınaq şüşəsinin içərisinə girməsinə kömək edilir.

11.2.2. Sürətlə qaçan və ya uça bilən böcəkləri toplamaq üçün, onun üzərini sınaq şüşəsi ilə qapamaq lazımdır. Böcək hərəkət edərək, sınaq şüşəsinin dibinə çatdıqda, sınaq şüşəsinin ağzını pambıq tıxacla bağlamaq lazımdır.

11.2.3. Sürətli hərəkət edən bilən kiçik böcəkləri və digər kiçik zərərvericiləri aspiratorla toplamaq lazımdır. Aspiratorların iş prinsipinə əsasən, zərərvericilər güclü hava axını ilə çıxma bilməyəcəkləri rezervuara sorulur. Onları aspiratordan morilkaya (öldürücü kameraya) və ya sınaq şüşəsinə yerləşdirmək lazımdır.

11.3. Canlı böcək sürfələrinin toplanması aşağıdakı tələblərə uyğun həyata keçirilir:

11.3.1. Unyeyən, dənyeyən, dəriyeyən və s. böcəklərin sürfələrinin yığılması zamanı onların hərəkət yolunun qarşısına ağzı açıq sınaq şüşəsi yerləşdirilir. Sonra sürfəni talaşa, kağız parçası və ya neştər ucu ilə itələyərək sınaq şüşəsinin içərisinə düşməsinə və ya sınaq şüşəsinin içərisinə sürünüb girməsinə kömək edilir.

11.3.2. Canlı böcək sürfələrini aspiratorla yığmaq olmaz.

11.4. Böcək sürfələrinin sürfə qabıqlarının toplanması aşağıdakı tələblərə uyğun həyata keçirilir:

11.4.1. Zərərvericilərin növlərinin müəyyən edilməsi üçün böcək sürfələrinin sürfə qabıqlarının aşkarlanması lazımdır. (Misal olaraq, müəyyən yükün kapra böcəyinə yoluxmasını yüklə aşkar edilmiş Trogoderma növünə aid böcək sürfələrinin qabıqlarına əsasən müəyyən etmək mümkündür.)

11.4.2. Aşkar edilmiş qabıqlar ehtiyatla toplanmalı, zədələnməməli və qabığın baş hissəsi itirilməməlidir.

11.5. Canlı güvəşəkili kəpənəklərin toplanması aşağıdakı tələblərə uyğun həyata keçirilir:

11.5.1. Sakit oturan kəpənəkləri toplamaq üsulu - yükün üzərində uçan kəpənək olduqda onun uçuşunu izləmək və əlçatan yerə oturmasını gözləmək lazımdır. Oturan kəpənəkləri aspiratorla yığmaq olmaz. Ehtiyatla və cəld hərəkət edərək kəpənəklərin üstünü kənarları düz və hamar olan geniş sınaq şüşəsi ilə qapamaq lazımdır. Bu zaman, kəpənəklərin bığları, başı və ya qanadları zədələnməməlidir. Üstü örtülmüş kəpənək hərəkətsiz oturmağa davam edirsə, sınaq şüşəsini ehtiyatla sürüşdürməklə onu bir qədər narahat etmək lazımdır ki, hərəkət etsin. Hərəkət edən kəpənək sınaq şüşəsinin dib hissəsinə yaxınlaşan kimi, sınaq şüşəsinin ağzını öncə barmaqla, sonra isə pambıq tıxacla bağlamaq lazımdır. Kəpənəyi dərhal morilkaya yerləşdirmək lazımdır;

11.5.2. Hər kəpənək üçün ayrıca təmiz quru sınaq şüşəsi olmalıdır. İkinci canlı kəpənəyi eyni sınaq şüşəsinə (birincinin yanına) yerləşdirmək olmaz.

11.6. Ölü kəpənəklərin ayaqlarından və ya bığlarından tutmaqla toplamaq olmaz. Bu zaman ölü kəpənəklərin qanadlarının kostal (ön) kənarından nazik pinsetlə ehtiyatla tutmaq lazımdır. Bu zaman, kəpənəyin bütün bədən hissələri (xüsusən də qarın hissəsi) bütöv qalmalı və zədələnməməlidir.

11.7. Canlı tırtılların toplanması aşağıdakı tələblərə uyğun həyata keçirilir:

11.7.1. Fitosanitar karantin baxışı zamanı taranın, divarın və ya döşəmənin üzərində olan tırtılların hərəkət etdikləri istiqamətdə qarşısına ağzı açıq sınaq şüşəsi yerləşdirirlər ki, o, sınaq şüşəsinin içərisinə sürünsün. Onun talaşa, kağız parçası və ya neştər ucu ilə itələyərək, sınaq şüşəsinin içərisinə düşməsinə kömək edilir. Canlı tırtılları heç bir halda əl ilə (barmaqla) tutmaq və ya pinset ilə götürmək olmaz.

11.7.2. Təzə meyvələrdə tapılmış tırtılları kəsilmiş meyvənin üzərində saxlamaq olmaz. Tırtılları ehtiyatla çıxarıb, zədələnmiş meyvənin kiçik hissəsi ilə birlikdə sınaq şüşəsinə yerləşdirmək lazımdır.

11.7.3. Çıxarma prosesində zədələnmiş tırtıllar az miqdarda su ilə sınaq şüşəsinə yerləşdirilir. Sınaq şüşəsinin ağzı ağac qabığından və ya rezindən olan tıxacla bağlanılır və laboratoriya ekspertizasına cəlb edilir.

11.8. Tırtılların və kəpənək puplarının tor baramalarının toplanması aşağıdakı tələblərə uyğun həyata keçirilir:

11.8.1. Baramaları içəridəki canlı həşərat əzilmədən və ya qabığı zədələnmədən onların substratdan iti uclu yumşaq pinsetlə, bir kənarından (orta hissədəntutmaq olmaz) ehtiyatla tutaraq yığmaq lazımdır;

11.8.2. Kəpənəklərin baraması olmayan açıq puplarını ehtiyatla neştərin ucu ilə sınaq şüşəsinə toplamaq lazımdır. Kəpənək puplarını heç bir halda pinsetlə və ya əl ilə (barmaqla) götürmək olmaz;

11.8.3. Kəpənəklərin pup qabıqları çox ehtiyatla - pup qabıqlarının ayrı-ayrı hissələri, xüsusilə də qarncığın son seqmentləri itirilməsin, həmçinin sonluqda yerləşən çox nazik tükcüklər, qarmaqlar və ya çıxıntılar qırılmadan toplanılmalıdır. Kəpənəyin növü hissələrinin xarakteri, miqdarı və yerləşməsinə görə müəyyən edilir. Pup ilə birlikdə həmçinin pupun qarncığının sonunda yerləşən tırtıl qabığını da götürmək lazımdır;

11.8.4. Amerika ağ kəpənəyinə yoluxma ehtimalı olan təzə meyvələrə və digər bitki və bitkiçilik məhsullarına fitosanitar karantin baxışı zamanı kəpənəyin puplarını toplayarkən, yalnız tırtılların puplarını və pup qabıqlarını deyil, həmçinin pupu əhatə edən seyrək tor baramasının hamısını və ya ən azından bir hissəsini də götürmək lazımdır;

11.8.5. Kəpənəkləri nə canlı, nə də ölü vəziyyətdə tırtıllar və ya digər zərərvericilərlə eyni sınaq şüşəsinə yerləşdirmək olmaz.

11.9. Meyvə milçəklərinin canlı sürfələrinin toplanması aşağıdakı tələblərə uyğun həyata keçirilir:

11.9.1. Kəsilmiş meyvədə tapılmış, qidalanmanı tamamlamamış meyvə milçəklərinin sürfələrini, xüsusilə kiçik olanları (uzunluğu 5 mm-dən az olan), meyvədə saxlamaq lazımdır. Aşkar edilmiş meyvə milçəklərinin sürfələri kəsilmiş meyvə ilə birlikdə nümunə paketlərində (qalın parça və ya kağız torbalar) laboratoriyaya göndərilməlidir.

11.9.2. Qidalanması başa çatmış və meyvədən çıxmağa hazır olan və ya meyvəni artıq tərk etmiş milçəklərin sürfələri tapıldıqda onları boş sınaq şüşəsinə yerləşdirərək, sınaq şüşəsinin ağzını çox sıx şəkildə pambıq tıxacla bağlamaq lazımdır. Daha sonra sınaq şüşəsinə zədələnmiş meyvə ilə birlikdə polietilen kisəyə yerləşdirərək məntəqəyə və ya laboratoriyaya canlı vəziyyətdə çatdırmaq lazımdır.

11.10. Meyvə milçəklərinin puparilərinin toplanması aşağıdakı tələblərə uyğun həyata keçirilir:

11.10.1. Meyvələrə baxış zamanı meyvə milçəklərinin bağlı pupariləri aşkar edildikdə, onları neştərin köməyi ilə substratdan ayırmaq və sınaq şüşəsinə yerləşdirmək lazımdır. Kağıza yapışmış pupariləri kağızın həmin hissəsi ilə birlikdə, bir-birindən ayırmadan sınaq şüşəsinə yerləşdirmək lazımdır;

11.10.2. Pupariləri və onlara aid ayrı-ayrı hissələrini itirmədən toplamaq lazımdır.

11.11. Yastıcaların (koksidlərin) toplanması aşağıdakı tələblərə uyğun həyata keçirilir:

11.11.1. Yastıcaların çoxu substrata hərəkətsiz və ya çox az hərəkətli vəziyyətdə yapışdığına görə onları substratla birlikdə toplamaq lazımdır. Bunun üçün iti neştərlə ağacın qabığının, zoğunun, meyvənin qabığının və yarpaqların ən yoluxmuş hissəsi kəsilir. Zəif yoluxma zamanı tək-tək rast gəlinən yastıcaların ən iri nümunələri seçilərək bir neçə kəsik edilir;

11.11.2. Unlu yastıcaların olduğu bitkilərin kəsilmiş hissələrini enli sınaq şüşələrinə həşəratlar şüşəyə toxunmadan yerləşdirmək və əzilmədən laboratoriya ekspertizasına cəlb etmək lazımdır. Yastıcalardan nümunə toplanarkən mümkün ən iri nümunələr götürülməlidir. Yastıcaların olduğu sınaq şüşələri pambıq tıxacı ilə bağlanılır;

11.11.3. Üzərində çanaqlı yastıcaların, yalançı çanaqlı yastıcaların olduğu bitkilərin kəsilmiş hissələri iki pambıq qatının arasına qoyulur, kağıza bükülür və ya kağız paketlərə, zərflərə və ya qutulara yerləşdirilir;

11.11.4. Yastıcaları bitkidən bitki hissələri ilə birlikdə kəsib götürmək və yaxud yoluxmuş bitkini bütövlükdə götürmək mümkün olmadıqda, yastıcalar substratsız yığılır;

11.11.5. Unlu yastıcalar əvvəl nazik iynənin və ya neştərin ucu ilə ehtiyatla narahat edilir və bir neçə saniyədən sonra onlar xortumcuqlarını bitki toxumasından çıxardaraq, sürünməyə başlayır. Bu zaman onlar içərisinə öncədən 70%-li spirt doldurulmuş və ya bir qədər əzilmiş nazik kağız zolağı yerləşdirilmiş sınaq şüşəsinə yığılmalıdır;

11.11.6. Yalançı çanaqlı yastıcalara iynənin və ya neştərin ucu ilə ehtiyatla toxunmaqla sınaq şüşəsinə toplamaq lazımdır. Sürfələri və yumurtası olmayan cavan dişiləri 70%-li spirt olan sınaq şüşələrinə, bərk örtüklü böyük dişiləri isə boş sınaq şüşələrinə yerləşdirilir;

11.11.7. Zərərvericinin növünü dəqiq müəyyən etmək məqsədi ilə çanaqlı yastıcaları substratdan xüsusilə ehtiyatla - təyin üçün ən önəmli hissə, yəni dişinin bədənini itmədən götürmək lazımdır. Çanaq qaldırıldıqdan dərhal sonra iynənin isladılmış ucunu dişinin çanağın altındakı bədənində ilişdirib spirtlə sınaq şüşəsinə atılır; həmin sınaq şüşəsinə mütləq çanağı da yerləşdirmək lazımdır. Ən azı 10 (on) ən iri çanaqlı yastıca yığılmalıdır;

11.11.8. Xarici görünüşü fərqlənən çanaqlı yastıcalar və yastıcalar, hətta bir bitkidən və ya eyni meyvələrdən götürüldükdə ayrı-ayrı sınaq şüşələrinə yerləşdirilməlidir.

11.12. Ağqanadlıların (aleyrodidlərin) toplanması aşağıdakı tələblərə uyğun həyata keçirilir:

11.12.1. Ağqanadlılar çanaqlı yastıcalarla eyni qaydada olduğu kimi, substrat hissəcikləri ilə birlikdə toplanır və boş sınaq şüşələrinə yerləşdirilir.

11.12.2. Ağqanadlıların pupariləri yarpaqlarda aşkar edildikdə, yarpaqlar iki pambıq təbəqəsinin arasına qoyularaq, kağız zərfə və ya qutuya yerləşdirilir

və laboratoriya ekspertizasına cəlb edilir. Ağqanadlıların növləri müstəsna olaraq puparilərin əlamətlərinə görə müəyyən edilir. Yetkin ağqanadlılar yalnız oturmuş vəziyyətdə olanları, sınaq şüşəsi ilə örtməklə toplanılmalıdır.

11.13. Mənənlərin spirtə batırılmış nazik akvarel fırçasının köməyi ilə 70-80%-li spirt olan sınaq şüşələrinə toplamaq lazımdır. İlk növbədə böyük fərdlərin (qanadlı və qanadsız), eləcə də ən kiçik sürfələrin toplanılmalıdır.

11.14. Tripslərin, digər kiçik zərərvericilərin və gənələrin toplanması aşağıdakı tələblərə uyğun həyata keçirilir:

11.14.1. Tripslərin, digər kiçik zərərvericilərin və gənələrin toplanması zamanı kağız üzərinə tökülmüş zərərvericilər nazik akvarel fırçası ilə və ya isladılmış iynənin ucu ilə içərisində 70%-li spirt olan sınaq şüşəsinə toplanılır;

11.14.2. Böyük fərdlərin (qanadlı və ya qanadsız) toplanması zəruridir;

11.14.3. Analoji qaydada 70-80%-li spirtə batırılmış fırçanın köməyi ilə otyeyənlər, qarışıqlar, termitlər və digər kiçik həşəratlar yığılır;

11.14.4. Gənələr spirtə batırılmış iynənin köməyi ilə yığılır. Növlərin müəyyən edilməsi üçün canlı nümunələri substratın bir hissəsi ilə yığıb boş sınaq şüşələrinə yerləşdirmək lazımdır.

11.15. İri həşəratların toplanması aşağıdakı tələblərə uyğun həyata keçirilir:

11.15.1. İri zərərvericilər ayrı-ayrılıqda sınaq şüşələrinə ehtiyatla - onları zədələmədən (xüsusilə də bığ, qanad və ayaqları) toplanılır. Zərərverici toplanmış sınaq şüşəsinə yem qoyulur və sınaq şüşəsinin ağzı kip pambıq tıxacı ilə bağlanılır;

11.15.2. Çoxayaqlıların, məryəmquirdlərinin, hörümçəklərin hər bir fərdi dərhal spirtlə doldurulmuş ayrı-ayrı sınaq şüşələrinə yerləşdirilir.

12. Nümunə götürülməsi zamanı zərərvericilərin öldürülməsi

12.1. Fitosanitar karantin baxışı zamanı bəzi həşəratlar birbaşa içərisində spirt olan sınaq şüşələrinə yerləşdirilir. Tırtıllar, böcəklərin yumşaqbədənli sürfələrini və pupları yığma zamanı müvəqqəti olaraq canlı saxlanılır, sonra isə laboratoriya şərtlərində sabitləşdirilir (fiksə edilir) və bundan sonra saxlama üçün spirtə yerləşdirilir.

12.2. Milçəklər, kəpənəklər, böcəklər yığma zamanı dərhal morilkalara (öldürücü kameralara) yerləşdirilir.

12.3. Ən sadə morilka həcmi 50 və ya 100 ml olan kiçik enliboğaz şüşə balondan və ya daha yaxşısı diametri aspiratorun diametrinə uyğun olan enli divarlı sınaq şüşəsindən hazırlanır. Morilkaya nəmin hopdurulması və həşəratların zədələnmələrdən qorunması üçün filtr kağızından bir neçə büzməli zolaq yerləşdirilir. Öldürücü kameranın içi hər zaman quru və təmiz olmalıdır. Bu səbəbdən öldürülmüş həşəratların boşaldılmasından sonra onu pambıq və ya əski ilə silmək və filtrasiya kağızının zolaqlarını çirkləndikcə dəyişdirmək lazımdır.

12.4. Zərərvericilərin öldürülməsi üçün, müxtəlif efirlərin buxarlarından istifadə edilir. Bütün hallarda zəhərləyici maye zərərvericinin bədənini islatmamalıdır.

12.5. Kiçik kəpəneklər, milçəklər və kiçik zərqanadlılar sınaq şüşəsində bütün tüstüsü ilə öldürülür.

12.6. Öldürücü kameraya yalnız bir yükdən yığılan zərərvericilər yerləşdirilməli və bu səbəbdən bir neçə öldürücü kameranın olması vacibdir.

13. İlk nümunənin hazırlanması

13.1. Müfəttiş partiyadan götürdüyü hər bir nöqtəvi nümunəyə baxıb bir-biri ilə müqayisə etməlidir. Müqayisə edilən material həmcins (eyni və ya növ məhsul) olduqda bütün nöqtəvi nümunələr hamar təmiz səthə (işçi stol, müşəmbə, kağız, brezent və s.) səpilir və tərkibində karantin tətbiq edilən zərərli orqanizmlərin (zərərvericilərin, əlaq otlarının toxumlarının və s.) olub-olmadığı yoxlanılır.

13.2. Məhsul partiyasından götürülən həmcins nöqtəvi nümunələrin cəmi ilkin nümunəni təşkil edir.

13.3. İlk nümunəyə baxış zamanı karantin tətbiq edilən zərərli orqanizmlər (zərərvericilər (canlı və ölü), əlaq otlarının toxumları və s.) və ya Təlimatda nəzərdə tutulan hallarda zədələnmiş toxum və meyvələr aşkar edildikdə, həmin nümunələr sınaq şüşələrinə və kiçik paketlərə yığılaraq bu Təlimatın 15-ci hissəsinə uyğun olaraq etikətlənir, orta nümunəyə əlavə edilir.

14. Orta nümunənin ayrılması

14.1. Baxış zamanı götürülmüş ilkin nümunələrdən Təlimatda nəzərdə tutulan hallarda və Əlavə 3-də göstərilən miqdarda orta nümunələr ayrılır.

14.2. Orta nümunələrin hazırlanması üçün ilkin nümunə hamar səthli masaya səpilir.

14.3. Kartofun, baş soğanın və meyvəköklülərin orta nümunəsinə onlardan tökülmüş torpağı əlavə etmək lazımdır.

14.4. Orta nümunənin ayrılmasından sonra ilkin nümunələrin qalıqları nöqtəvi nümunələrin götürüldüyü partiyaya qaytarılır.

15. Toplanmış materialların etikətlənməsi

15.1. Bitki və bitkiçilik məhsullarından götürülmüş nümunələrə bu Təlimatın 1 nömrəli Əlavəsində göstərilən nümunə etiketi yapışdırılır. Laboratoriyaya göndərilən nümunələr (sınaq şüşələrinə toplanmış nümunələr də daxil olmaqla) laborator nümunə paketlərinə toplanılır.

15.2. Etiketlərin üzərində qeydlər aydın şəkildə, ixtisarlardan olmaqla başa düşüləcək qaydada yazılmalı və aidiyyəti material barəsində bütün zəruri məlumatlar (nümunənin adı, məhsulun mənşəyi, məhsulun çəkisi, nəqliyyat vasitəsinin nömrəsi, nümunənin miqdarı, nümunənin götürülmə tarixi, təqdim edən regional bölmə, müfəttişin adı, soyadı, atasının adı, vəzifəsi və imzası) əks olunmalıdır.

15.3. Sınaq şüşəsinə etiket əvəzinə qeydlər edilmiş kağız parçaları qoymaq olmaz.

15.4. Toplanmış materialı etiketsiz saxlamaq yolverilməzdir.

16. Götürülmüş nümunələrin rəsmiləşdirilməsi və laboratoriyaya göndərilməsi

16.1. Yüklərdən götürülmüş nümunələr (sınaq şüşələrinə toplanmış nümunələr də daxil olmaqla) səlahiyyətli orqanın müfəttişi tərəfindən ekspertiza keçirilənə qədər nümunələrin qorunmasına və onların gizli şəkildə dəyişdirilməsinin mümkünsüzlüyünə təminat veriləcək şəkildə möhürlənir.

16.2. Nümunə götürülmə prosesi başa çatdırıldıqdan sonra dərhal müfəttiş tərəfindən bu barədə Təlimatın 2 nömrəli Əlavəsində göstərilən akt tərtib edilir. Akt üç nüsxədən ibarət olur ki, bu nüsxələrdən biri nümunə ilə birlikdə aktla təsvir edilmiş məhsul nümunələrinin müqayisə ediləcəyi parametrlər üzrə sınağının aparılması və digər sənədləşmə işlərinin aparılması məqsədilə "Uyğunluğun qiymətləndirilməsi sahəsində akkreditasiya haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq akkreditasiyadan keçmiş aidiyyəti laboratoriyaya göndərilir. Aktın ikinci nüsxəsi isə səlahiyyətli orqanda saxlanılır. Aktın digər nüsxəsi isə nümunə götürülmüş yükün sahibində özündə saxlanılır. Götürülmüş nümunələr müfəttişin nəzarəti ilə müşayət edilir və səlahiyyətli orqanın nəqliyyat vasitələri ilə müvafiq laboratoriyalara çatdırılır.

Əlavə 1

Nümunə etiketi forması

Azərbaycan
Respublikasının
Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi

NÜMUNƏ ETİKETİ №

Nümunənin adı _____

Məhsulun mənşəyi _____ **Çəkisi** _____

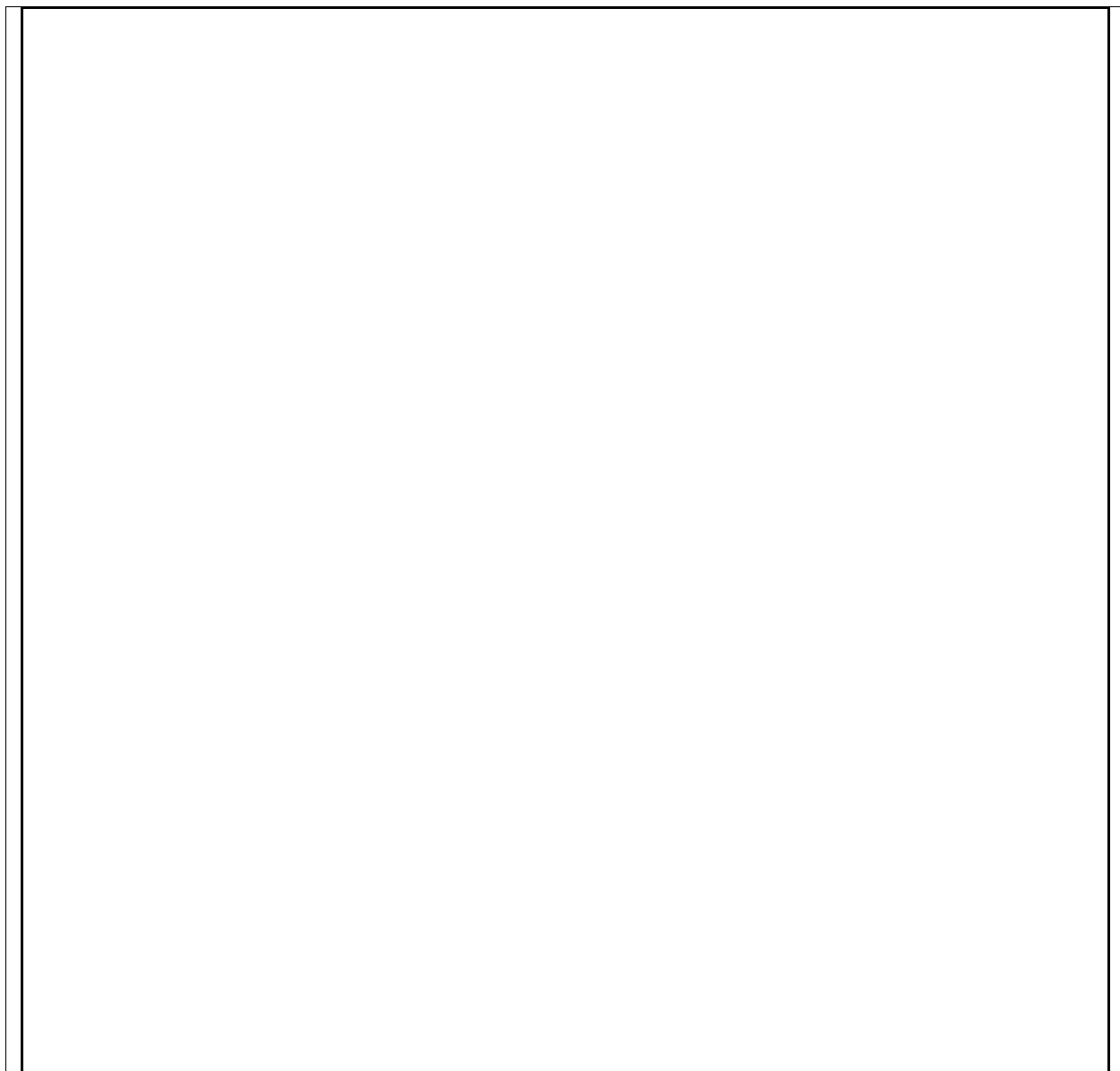
Nəqliyyat vasitəsinin №-si _____

Nümunənin miqdarı _____

Nümunənin götürülmə tarixi " ____ " ____ " ____ " ____ "

Təqdim edən regional bölmə _____

Müfəttişin adı, soyadı, atasının adı, vəzifəsi və imzası

Əlavə 2

Məhsul nümunələrinin götürülməsi aktının nümunəvi forması

AZƏRBAYCAN QIDA TƏHLÜKƏSİZLİYİ AGENTLİYİ

(yoxlayıcı orqanın adı, ünvanı)

**MƏHSUL NÜMUNƏLƏRİNİN GÖTÜRÜLMƏSİ
A K T I**

“ _____ ” _____ 20__ il “
_____ ”
(aktın tərtib edilmə tarixi.) (Məhsul nümunələrinin dəqiq götürülmə vaxtı (saat, dəqiqə.)

Yük sahibinin adı, soyadı, atasının adı və onun təsərrüfat obyektinin adı və yerləşdiyi ünvan:

Məhsul nümunələrini götürən müfəttişin vəzifəsi, soyadı, adı və atasının adı:

Məhsul nümunələrinin götürülməsində iştirak edən yük sahibinin nümayəndəsinin vəzifəsi, soyadı, adı və atasının adı:

Nümunəsi götürülmüş məhsulun adı (istehsalçı, marka, model, partiya və s.)	İstehsalçı, istehsal tarixi	Götürülmüş məhsul nümunələrinin sayı, forması, miqdarı və həcmi
1	2	3

Nümunələrinin saxlandığı yer (nəzarət məntəqəsi, anbar, dayanacaq, nəqliyyat vasitəsi və s.):

Yük sahibinin izahatı, iradı və ya etirazı (əgər varsa)

Qeyd:

Aktın surətini icra üçün qəbul etdim:

(imza)

Məhsul nümunələrini götürmüş müfəttiş:

(imza)

Məhsul nümunələrinin götürülməsində
iştirak edən yük sahibi, yaxud
səlahiyyətli nümayəndəsi:

(imza)

Əlavə 3

Ətraflı fitosanitar karantin baxışı və ekspertiza üçün götürülən nümunələrdən
laboratoriya analizi üçün ayrılan orta nümunələrin miqdarı

S/N	Nümunə götürülən məhsulların adı	Ölçü vahidi	Miqdarı
I Dənli bitkilər (toxum və dən)			
1	Qarğıdalı: dəndən qıçadan	qram ədəd	1500 25
2	Buğda, çovdar, arpa, yulaf, düyü (çəltik)	qram	1000
3	Darı, çumiza (iri dənləri olan taxıl)	qram	500
4	Moqar, kalış, afrika darısı	qram	250
II Paxlalılar (toxum və dən)			
1	At paxlası	qram	2000
2	Noxud, lobyə, qoyunnoxudu, mərci, lərgə, güllücə	qram	1000
III Taxıllar və paxlalılar fəsiləsindən olan otlar (toxum)			
1	Çölnoxudu, acıpaxla, xaşa	qram	1000

2	Xəşənbül, yonca, qara yonca	qram	250
3	Tonqal otu, meşə lərgəsi (güllücə)	qram	100
4	Çobantoxmağı, daraqotu, topal, rayqras, pişikquyruğu	qram	150
5	Tarlaotu, qırtıc	qram	30
IV Tərəvəz-bostan bitkiləri və kökümeyvəli (toxum)			
1	Mətbəx, şəkər və yem çuğunduru	qram	800
2	Qarpız, yunanqabağı, balqabaq	qram	500
3	Xiyar, yemiş	qram	250
4	Ənginar (artışok), ispanaq, soğan-qaraçörəyi	qram	100
5	Toxumluq soğan	qram	1500
6	Toxumluq kartof	ədəd	200
7	Şüyüd, kərəviz, yerkökü, pomidor, kələm	qram	30
V Gül bitkiləri (toxum)			
1	Acıpaxla, ərikgülü, gülül, asparaqus, fiqurlu qabaq, palma	qram	500
2	İritoxumlular- gülümbahar, nemofilla, siklamen (Alp bənövşə), birillik georgin və s.	qram	50
3	Ortatoxumlular-astra, sabahgülü, ageratum, alisum, qərənfil, heliotrop (günçəyi), klarkiya və s.	qram	15
4	Xırdatoxumlular-petunya, beqoniya, firəngotu,	qram	1
VI Ağac və kol növləri (toxum)			
1	İritoxumlular-ərik, alça, palıd, sidr, gavalı və s.	qram	1000
2	Ortatoxumlular-alma, doqquzdən, qu. armudu və s.	qram	100
3	Xırdatoxumlular-qovaq, qarağat, tut, tuya və s.	qram	20
VII Yağlı və texniki bitkilər (toxum)			
1	Maya otu, kasnı	qram	50
2	Qvayulla (kauçuk ağacı), kəndir	qram	40
3	Çətənə, kətan, saslar	qram	500
4	Araxis (yerfindığı) – partlamamış, gənəgərçək	qram	1500
5	Günəbaxan, pambıq, qəhvə-dən, kakaopaxlası,	qram	1000
6	Tütün, lalə	qram	20
7	Bamiyə, çatı otu	qram	200
VIII Təzə meyvə və tərəvəzlər			
1	Ananas, nar, qreyfrut	ədəd	10

2	Banan, armud, limon, naringi, mandarin, şaftalı, alma və s.	ədəd	15
3	Çəyirdəklilər-ərik, gavalı, albalı, gilə və s.	qram	1000
4	Qərzəklilər: qoz, fındıq, şabalıd və s.	qram	1500
5	Badımcan, kartof, xiyar, pomidor, soğan, sarımsaq və s.	ədəd	50
6	Kələm, kəmə, kəmə, turp və s.	ədəd	50
IX Digərləri			
1	Əkin materialları	ədəd	5
2	Bütün növ kəsilmiş güllər, bəzək (dekorativ) və digər bitkilər	ədəd	5
3	Dərman bitkiləri	qram	200
4	Çay, kofe, kakao	qram	250
5	Meyvə quruları	qram	500
6	Ədviyyatlar və digər məhsullar	qram	1000
7	Yemlik və digər texniki yüklər, dəri, yun, barama və digərləri	qram	1500
8	un	qram	1500
9	Meşə materialı	qram	1000
10	Torf və torpaq	qram	1500
11	Yarmalar-qarabaşaq, yulaf və s.	qram	1000

İSTİFADƏ OLUNMUŞ MƏNBƏ SƏNƏDLƏRİNİN SİYAHISI

1. 24 iyun 2023-cü il tarixli 35 nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin Kollegiyası Qərarı (**Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinin qeydiyyat nömrəsi 15202306240035, Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinə daxil edildiyi tarix 11 iyul 2023-cü il**)
2. 20 sentyabr 2023-cü il tarixli 37 nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin Kollegiyası Qərarı (**Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinin qeydiyyat nömrəsi 15202309200037, Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinə daxil edildiyi tarix 4 oktyabr 2023-cü il**)

QƏRARA EDİLMİŞ DƏYİŞİKLİK VƏ ƏLAVƏLƏRİN SİYAHISI

^[1] Dövlət fitosanitar müfəttişləri nümunə götürmə tam başa çatmayana qədər bu materialı yükün üzərinə qaytarmır.

^[2] [24 iyun 2023-cü il tarixli 35 nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin Kollegiyası Qərarı (**Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinin qeydiyyat nömrəsi 15202306240035, Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinə daxil edildiyi tarix 11 iyul 2023-cü il**) ilə "Bitki və bitkiçilik məhsullarının xüsusiyyətlərindən asılı olaraq, ətraflı fitosanitar karantin baxışı və ekspertiza üçün nümunələrin götürülməsi və laboratoriyaya göndərilməsinə dair Təlimat"ın 10-cu hissəsinin adında "**Ərzaq**" sözü "**Qida**" sözü ilə əvəz edilmişdir.

^[2] [24 iyun 2023-cü il tarixli 35 nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin Kollegiyası Qərarı (**Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinin qeydiyyat nömrəsi 15202306240035, Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinə daxil edildiyi tarix 11 iyul 2023-cü il**) ilə "Baytarlıq apteklərinin təşkilinə və fəaliyyətinə dair tələblər"in 2.0.3-cü yarımbənddən "**yem və yem əlavələri**," "**yem məqsədilə işlədilən kənd təsərrüfatı və sənaye tullantıları**," sözləri çıxarılmışdır.

^[3] [24 iyun 2023-cü il tarixli 35 nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin Kollegiyası Qərarı (**Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinin qeydiyyat nömrəsi 15202306240035, Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinə daxil edildiyi tarix 11 iyul 2023-cü il**) ilə 6.11-ci bənddə birinci cümlədə "**yemlərlə**" sözü "**yem məhsulları ilə**" sözləri ilə, ikinci cümlədə "**yemlər**" sözü "**yem məhsulları**" sözləri ilə əvəz edilmişdir.

^[4] [24 iyun 2023-cü il tarixli 35 nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin Kollegiyası Qərarı (**Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinin qeydiyyat nömrəsi 15202306240035, Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinə daxil edildiyi tarix 11 iyul 2023-cü il**) ilə "Ət satışı müəssisələrinin fəaliyyətinə dair baytarlıq-sanitariya normaları və qaydaları"nın 2.0.6-cı yarımbənddə "**ət və**" sözləri çıxarılmışdır.

^[5] [20 sentyabr 2023-cü il tarixli 37 nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin Kollegiyası Qərarı (**Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinin qeydiyyat nömrəsi 15202309200037, Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinə daxil edildiyi tarix 4 oktyabr 2023-cü il**) ilə "Ət satışı müəssisələrinin fəaliyyətinə dair baytarlıq-sanitariya normaları və qaydaları"nın 2.0.8-ci yarımbənddə və 7.8-ci bənddə "**İstehsalat və məişət tullantıları**" sözləri "**Tullantılar**" sözü ilə əvəz edilmişdir.

^[6] [24 iyun 2023-cü il tarixli 35 nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin Kollegiyası Qərarı (**Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinin qeydiyyat nömrəsi 15202306240035, Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinə daxil edildiyi tarix 11 iyul 2023-cü il**) ilə "Ət satışı

müəssisələrinin fəaliyyətinə dair baytarlıq-sanitariya normaları və qaydaları”nın 6.3-cü və 6.15-ci bəndlərdə “qeyri-ərzaq” sözləri “qeyri-qida” sözləri ilə əvəz edilmişdir.

^[7] [24 iyun 2023-cü il tarixli 35 nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin Kollegiyası Qərarı (**Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinin qeydiyyat nömrəsi 15202306240035, Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinə daxil edildiyi tarix 11 iyul 2023-cü il**) ilə “Ət satışı müəssisələrinin fəaliyyətinə dair baytarlıq-sanitariya normaları və qaydaları”nın 6.11-ci bənd yeni redaksiyada verilmişdir.

əvvəlki redaksiyada deyilirdi:

6.11. Müəssisədə qida təhlükəsizliyi tələblərinə cavab verməyən və yararlılıq müddəti bitmiş ət və ət məhsullarının satışına yol verilmir.

^[8] [24 iyun 2023-cü il tarixli 35 nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin Kollegiyası Qərarı (**Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinin qeydiyyat nömrəsi 15202306240035, Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinə daxil edildiyi tarix 11 iyul 2023-cü il**) ilə “Ət satışı müəssisələrinin fəaliyyətinə dair baytarlıq-sanitariya normaları və qaydaları”nın 6.12-ci bənddə “istehsalı və son istifadə tarixi və ya yararlılıq müddəti” sözləri “qida və enerji dəyəri, tərkibi, miqdarı, keyfiyyət göstəriciləri, istehsal tarixi, yararlılıq müddəti, saxlanma şəraiti, tərkibindəki allergenlər, mənşəyi, istehsalçının adı və ünvanı, istehsal üsulu və istifadə qaydaları barədə dolğun məlumatlar” sözləri ilə əvəz edilmişdir.

^[9] [24 iyun 2023-cü il tarixli 35 nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin Kollegiyası Qərarı (**Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinin qeydiyyat nömrəsi 15202306240035, Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinə daxil edildiyi tarix 11 iyul 2023-cü il**) ilə “Ət satışı müəssisələrinin fəaliyyətinə dair baytarlıq-sanitariya normaları və qaydaları”nın 8.3-cü bənddə ikinci cümlə yeni redaksiyada verilmişdir.

əvvəlki redaksiyada deyilirdi:

Müəssisə işçilərinin tibbi müayinədən keçməsi və sağlamlığına dair sənədi olmalı və onlar azı ildə bir dəfə dövrü tibbi müayinədən keçməlidirlər.

^[10] [24 iyun 2023-cü il tarixli 35 nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin Kollegiyası Qərarı (**Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinin qeydiyyat nömrəsi 15202306240035, Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinə daxil edildiyi tarix 11 iyul 2023-cü il**) ilə “Heyvan və quş kəsimi məntəqələrinə dair baytarlıq-sanitariya normaları və qaydaları”nın 2.0.9-cu yarımbənd yeni redaksiyada verilmişdir.

əvvəlki redaksiyada deyilirdi:

2.0.9. ~~Heyvan mənşəli qida məhsulu – insanların qidalanması üçün yararlı olan ət (heyvan və quş əti), balıq və balıq kürüsü, molyuska, xərçəngkimilər və digər suda yaşayan onurğasızlar (dəniz məhsulları) və sub məhsullar (heyvan və quş kəsimi zamanı əldə edilən və istehlak üçün yararlı olan qida məhsulları (dil, böyrəklər, beyin, ürək, qaraciyər, ağciyər, işgənbə, kitabça, dalaq, diafraqma, ətraflar, quyruq, yelin, pətənək və s.));~~

^[11] [20 sentyabr 2023-cü il tarixli 37 nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin Kollegiyası Qərarı (**Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinin qeydiyyat nömrəsi 15202309200037, Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinə daxil edildiyi tarix 4 oktyabr 2023-cü il**) ilə “Heyvan və quş kəsimi məntəqələrinə dair baytarlıq-sanitariya normaları və qaydaları”nın 2.0.10-

cu yarımbənddə və 6.19-cu bənddə “İstehsalat və məişət tullantıları” sözləri “Tullantılar” sözü ilə əvəz edilmişdir.

^{112]} [24 iyun 2023-cü il tarixli 35 nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin Kollegiyası Qərarı (Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinin qeydiyyat nömrəsi 15202306240035, Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinə daxil edildiyi tarix 11 iyul 2023-cü il) ilə “Heyvan və quş kəsimi məntəqələrinə dair baytarlıq-sanitariya normaları və qaydaları”nın 2.0.12-ci yarımbənddə “çirkləndiricilərin” sözü “çirkləndirici maddələrin” sözləri ilə əvəz edilmişdir, “, elmi cəhətdən əsaslandırılmış və normalaşdırılmış” sözləri çıxarılmışdır.

^{113]} [24 iyun 2023-cü il tarixli 35 nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin Kollegiyası Qərarı (Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinin qeydiyyat nömrəsi 15202306240035, Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinə daxil edildiyi tarix 11 iyul 2023-cü il) ilə “Heyvan və quş kəsimi məntəqələrinə dair baytarlıq-sanitariya normaları və qaydaları”nın 2.0.19-cu yarımbənddə “qanunvericiliyin tələblərinə” sözləri “mövcud olan tələblərə” sözləri ilə, “nəzərdə tutulmuş təyinatından başqa digər bir təyinat üçün istifadə etmək məqsədilə texnoloji emalı” sözləri “ilkin nəzərdə tutulmuş təyinatından başqa bir təyinat üçün istifadə etmək məqsədilə texnoloji emalı, yaxud digər məqsədlərlə istifadəsi” sözləri ilə əvəz edilmişdir.

^{114]} [24 iyun 2023-cü il tarixli 35 nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin Kollegiyası Qərarı (Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinin qeydiyyat nömrəsi 15202306240035, Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinə daxil edildiyi tarix 11 iyul 2023-cü il) ilə “Heyvan və quş kəsimi məntəqələrinə dair baytarlıq-sanitariya normaları və qaydaları”nın 2.0.21-ci yarımbənd yeni redaksiyada verilmişdir.

əvvəlki redaksiyada deyilirdi:

~~2.0.21. Qida təhlükəsizliyi – qida məhsullarının qida təhlükəsizliyi göstəricilərinə riayət edilməklə ilkin istehsalı, emalı, dövriyyəsi və utilizasiyası mərhələlərində, habelə qida məhsullarının istehlakı zamanı insanların həyat və sağlamlığına zərər vurulması ilə bağlı təhlükənin olmaması;~~

^{115]} [24 iyun 2023-cü il tarixli 35 nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin Kollegiyası Qərarı (Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinin qeydiyyat nömrəsi 15202306240035, Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinə daxil edildiyi tarix 11 iyul 2023-cü il) ilə “Qida məhsulları üzrə gigiyena tələblərinə dair Qaydalar”ın 1.1-ci bənddə “tədarükü, istehsalı, emalı, qablaşdırılması, saxlanması, daşınması, dövriyyəsi (o cümlədən idxal-ixrac əməliyyatları)” sözləri “istehsalı, emalı, dövriyyəsi” sözləri ilə əvəz edilmişdir.

^{116]} [24 iyun 2023-cü il tarixli 35 nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin Kollegiyası Qərarı (Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinin qeydiyyat nömrəsi 15202306240035, Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinə daxil edildiyi tarix 11 iyul 2023-cü il) ilə “Qida məhsulları üzrə gigiyena tələblərinə dair Qaydalar”ın 1.4-cü bənddə “məhsulları sahəsində fəaliyyət göstərən subyektlər” sözləri “zənciri subyektləri” sözləri ilə əvəz edilmişdir.

^{117]} [24 iyun 2023-cü il tarixli 35 nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin Kollegiyası Qərarı (Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinin qeydiyyat nömrəsi 15202306240035, Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinə daxil edildiyi tarix 11 iyul 2023-cü il) ilə “Qida

məhsulları üzrə gigiyena tələblərinə dair Qaydalar”ın 2.0.4-cü, 2.0.5-ci, 2.0.8-2.0.12-ci, 2.0.22-ci yarımbəndlər yeni redaksiyada verilmişdir.
əvvəlki redaksiyada deyilirdi:

~~2.0.4. uşaq qida məhsulları – uşaq orqanizminin fizioloji xüsusiyyətlərinə uyğunlaşdırılmış xüsusi qida məhsulları;~~

~~2.0.5. pəhriz qida məhsulları – profilaktiki və müalicəvi məqsədlər üçün istifadə edilən xüsusi qida məhsulları;~~

~~2.0.8. ərzaq xammalı – bitki, heyvan, mikrobioloji və mineral mənşəli məhsullar, habelə qida məhsullarının istehsalında istifadə edilən sular;~~

~~2.0.9. ilkin istehsal – məhsulun yığılması, südün sağılması, həmçinin heyvanların kəsiminə qədər heyvan mənşəli məhsulların əldə edilməsi də daxil olmaqla ilkin istehsal məhsullarının istehsalı, becərilməsi, çeşidlənməsi, habelə çöl heyvanlarının, balıqların və dəniz məhsullarının ovlanması və yabanı bitki məhsullarının yığılması;~~

~~2.0.10. ilkin istehsal məhsulları – ilkin istehsaldan, o cümlədən torpaqdan və diri heyvandan alınan qida və yem məhsulları, o cümlədən balıq və balıq kürüsü, dəniz məhsulları, bal, ovlanmış çöl heyvanları və yığılmış yabanı bitki məhsulları;~~

~~2.0.11. qida məhsulları sahəsində fəaliyyət – qida məhsullarının ilkin istehsalı, tədarükü, istehsalı, emalı, qablaşdırması, saxlanması, daşınması, dövriyyəsi (o cümlədən idxal-ixrac əməliyyatları), ictimai iaşə və xidmət sahələrində istifadəsi, utilizasiyası və məhv edilməsi ilə bağlı həyata keçirilən fəaliyyət;~~

~~2.0.12. qida məhsulları sahəsində fəaliyyət göstərən subyektlər (bundan sonra – qida subyektləri) – qida zəncirinin bütün mərhələlərində fəaliyyəti həyata keçirən təsərrüfat subyektləri, həmçinin dövlət orqanları (qurumları), bələdiyyələr;~~

~~2.0.22. Təhlükənin Analizi və Kritik Nəzarət Nöqtələri (HACCP–Hazard analysis and critical control points) – qida təhlükəsizliyinin idarə edilməsi üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edən təhlükə amillərinin müəyyən edilməsi, qiymətləndirilməsi və onlara nəzarət olunması sistemi.~~

^[18] [24 iyun 2023-cü il tarixli 35 nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin Kollegiyası Qərarı (Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinin qeydiyyat nömrəsi 15202306240035, Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinə daxil edildiyi tarix 11 iyul 2023-cü il) ilə “Qida məhsulları üzrə gigiyena tələblərinə dair Qaydalar”ın 2.0.13-cü yarımbənddə “qida məhsulları sahəsində fəaliyyətin obyektı” sözləri “qida zənciri obyektı”, “qida məhsulları sahəsində” sözləri “qida zəncirində” sözləri ilə əvəz edilmişdir.

^[19] [24 iyun 2023-cü il tarixli 35 nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin Kollegiyası Qərarı (Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinin qeydiyyat nömrəsi 15202306240035, Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinə daxil edildiyi tarix 11 iyul 2023-cü il) ilə “Qida məhsulları üzrə gigiyena tələblərinə dair Qaydalar”ın 4.1-ci bənddə “fəal” sözü “aktiv” sözü ilə əvəz edilmişdir.

^[20] [24 iyun 2023-cü il tarixli 35 nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin Kollegiyası Qərarı (Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinin qeydiyyat nömrəsi 15202306240035, Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinə daxil edildiyi tarix 11 iyul 2023-cü il) ilə “Qida məhsulları üzrə gigiyena tələblərinə dair Qaydalar”ına yeni məzmununda 4.5-ci bənd əlavə edilmişdir.

^[21] [24 iyun 2023-cü il tarixli 35 nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin Kollegiyası Qərarı (Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinin qeydiyyat nömrəsi 15202306240035, Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinə daxil edildiyi tarix 11 iyul 2023-cü il) ilə “Qida

məhsulları üzrə gigiyena tələblərinə dair Qaydalar”ın 1 nömrəli əlavə - “İlkin istehsal və əlaqəli fəaliyyətlərlə bağlı gigiyena tələbləri”nin 2.2.10-cu yarımbənddə **“sağlam olmasını və sağlamlıq riskləri ilə bağlı təlimlərdə iştirakını təmin etməli”** sözləri **“ilkin və dövrü tibbi müayinədən keçməsinə, habelə onlara gigiyenik təlimlərə cəlb olunmasını təmin etməli”** sözləri ilə əvəz olunmuşdur.

^[22] 24 iyun 2023-cü il tarixli 35 nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin Kollegiyası Qərarı (**Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinin qeydiyyat nömrəsi 15202306240035, Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinə daxil edildiyi tarix 11 iyul 2023-cü il**) ilə “Qida məhsulları üzrə gigiyena tələblərinə dair Qaydalar”ın 1 nömrəli əlavə - “İlkin istehsal və əlaqəli fəaliyyətlərlə bağlı gigiyena tələbləri”nin 3.2-ci bəndində **“ərzaq”** sözü **“qida”** sözü ilə əvəz olunmuşdur.

^[23] 24 iyun 2023-cü il tarixli 35 nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin Kollegiyası Qərarı (**Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinin qeydiyyat nömrəsi 15202306240035, Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinə daxil edildiyi tarix 11 iyul 2023-cü il**) ilə “Qida məhsulları üzrə gigiyena tələblərinə dair Qaydalar”ın 2 nömrəli əlavə - Qida obyektlərinə dair gigiyena tələblərinin 1.4-cü bəndin birinci cümləsində **“və”** sözü çıxarılmışdır.

^[24] 24 iyun 2023-cü il tarixli 35 nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin Kollegiyası Qərarı (**Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinin qeydiyyat nömrəsi 15202306240035, Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinə daxil edildiyi tarix 11 iyul 2023-cü il**) ilə “Qida məhsulları üzrə gigiyena tələblərinə dair Qaydalar”ın 2 nömrəli əlavə - Qida obyektlərinə dair gigiyena tələblərinin 2.0.1-ci yarımbəndin ikinci cümləsindən **“təbiiqinə icazə verilən (müvafiq təsdiqedic sənədlə - sertifikatla müşayiət olunmalıdır)”** sözləri, dördüncü cümləsindən **“və müvafiq təsdiqedic sənədlə - sertifikatla müşayiət olunan”** sözləri çıxarılmışdır.

^[25] 24 iyun 2023-cü il tarixli 35 nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin Kollegiyası Qərarı (**Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinin qeydiyyat nömrəsi 15202306240035, Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinə daxil edildiyi tarix 11 iyul 2023-cü il**) ilə “Qida məhsulları üzrə gigiyena tələblərinə dair Qaydalar”ın 2 nömrəli əlavə - Qida obyektlərinə dair gigiyena tələblərinin 3.3-cü bənd yeni redaksiyada verilmişdir.

əvvəlki redaksiyada deyilirdi:

~~3.3. Qida obyektlərində uyğunluq sertifikatları ilə təmin edilmiş avadanlıqlardan istifadə edilməlidir.~~

^[26] 24 iyun 2023-cü il tarixli 35 nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin Kollegiyası Qərarı (**Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinin qeydiyyat nömrəsi 15202306240035, Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinə daxil edildiyi tarix 11 iyul 2023-cü il**) ilə “Qida məhsulları üzrə gigiyena tələblərinə dair Qaydalar”ın 2 nömrəli əlavə - Qida obyektlərinə dair gigiyena tələblərinin 4-cü hissənin adında **“Qida obyektlərində istifadə olunan səyyar”** sözləri **“Səyyar”** sözü ilə əvəz olunmuşdur.

^[27] 24 iyun 2023-cü il tarixli 35 nömrəli Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin Kollegiyası Qərarı (**Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinin qeydiyyat nömrəsi 15202306240035, Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinə daxil edildiyi tarix 11 iyul 2023-cü il**) ilə “Qida məhsulları üzrə gigiyena tələblərinə dair Qaydalar”ın 2 nömrəli əlavə - Qida obyektlərinə dair gigiyena tələblərinin 4.5-ci bənddə **“(müvafiq sənədlə - sertifikatla müşayiət olunmalıdır)”** sözləri çıxarılmışdır.

^[28] [24 iyun 2023-cü il tarixli 35 nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin Kollegiyası Qərarı (**Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinin qeydiyyat nömrəsi 15202306240035, Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinə daxil edildiyi tarix 11 iyul 2023-cü il**) ilə “Qida məhsulları üzrə gigiyena tələblərinə dair Qaydalar”ın 2 nömrəli əlavə - Qida obyektlərinə dair gigiyena tələblərinin 5.1-ci bənddə “**ərzaq**” sözü “**qida**” sözü ilə əvəz edilmişdir.

^[29] [24 iyun 2023-cü il tarixli 35 nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin Kollegiyası Qərarı (**Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinin qeydiyyat nömrəsi 15202306240035, Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinə daxil edildiyi tarix 11 iyul 2023-cü il**) ilə “Qida məhsulları üzrə gigiyena tələblərinə dair Qaydalar”ın 2 nömrəli əlavə - Qida obyektlərinə dair gigiyena tələblərinin 7.2-ci bənd yeni redaksiyada verilmişdir.

əvvəlki redaksiyada deyilirdi:

7.2. ~~İstehlakçıların aldadılması, o cümlədən eyni xassəli oxşar qida məhsullarının xüsusi xassələrə malik olması haqqında yanlış məlumat verməklə istehlakçıların aldadılması qadağandır.~~

^[30] [24 iyun 2023-cü il tarixli 35 nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin Kollegiyası Qərarı (**Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinin qeydiyyat nömrəsi 15202306240035, Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinə daxil edildiyi tarix 11 iyul 2023-cü il**) ilə “Qida məhsulları üzrə gigiyena tələblərinə dair Qaydalar”ın 2 nömrəli əlavə - Qida obyektlərinə dair gigiyena tələblərinin 7.5-ci bəndin birinci cümləsində “**müvafiq qaydada uyğunluq sertifikatları ilə təmin edilməli**” sözləri “**Qida təhlükəsizliyi haqqında**” Azərbaycan Respublikası Qanununun tələblərinə cavab verməli” sözləri ilə əvəz edilmişdir.

^[31] [24 iyun 2023-cü il tarixli 35 nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin Kollegiyası Qərarı (**Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinin qeydiyyat nömrəsi 15202306240035, Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinə daxil edildiyi tarix 11 iyul 2023-cü il**) ilə “Qida məhsulları üzrə gigiyena tələblərinə dair Qaydalar”ın 2 nömrəli əlavə - Qida obyektlərinə dair gigiyena tələblərinin 7.8-ci bənddə, 7.8.1-ci yarımbənddə “**pəhriz**” sözü “**tibbi məqsədlər üçün hazırlanan**” sözləri ilə əvəz edilmişdir.

^[32] [24 iyun 2023-cü il tarixli 35 nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin Kollegiyası Qərarı (**Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinin qeydiyyat nömrəsi 15202306240035, Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinə daxil edildiyi tarix 11 iyul 2023-cü il**) ilə “Qida məhsulları üzrə gigiyena tələblərinə dair Qaydalar”ın 2 nömrəli əlavə - Qida obyektlərinə dair gigiyena tələblərinin 7.8.2-ci yarımbəndin 3-cü abzasında “**pəhriz qidalarında**” sözü “**tibbi məqsədlər üçün hazırlanan qida məhsullarında**” sözləri ilə, 5-ci abzasında “**saxlama**” sözü “**yararlılıq**” sözü ilə əvəz edilmişdir.

^[33] [24 iyun 2023-cü il tarixli 35 nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin Kollegiyası Qərarı (**Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinin qeydiyyat nömrəsi 15202306240035, Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinə daxil edildiyi tarix 11 iyul 2023-cü il**) ilə “Qida məhsulları üzrə gigiyena tələblərinə dair Qaydalar”ın 2 nömrəli əlavə - Qida obyektlərinə dair gigiyena tələblərinin 9.1-ci bənddə “**ərzaq**” sözü “**qida**” sözü ilə əvəz edilmişdir.

^[34] [24 iyun 2023-cü il tarixli 35 nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin Kollegiyası Qərarı (Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinin qeydiyyat nömrəsi 15202306240035, Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinə daxil edildiyi tarix 11 iyul 2023-cü il) ilə “Qida məhsulları üzrə gigiyena tələblərinə dair Qaydalar”ın 2 nömrəli əlavə - Qida obyektlərinə dair gigiyena tələblərinin 10.1-ci bənddə “(qida məhsullarının ilkin istehsalı, tədarükü, istehsalı, emalı, qablaşdırılması, saxlanması, daşınması, dövriyyəsi)” sözləri “(qida məhsullarının ilkin istehsalı, istehsalı, emalı və dövriyyəsi)” sözləri ilə əvəz edilmişdir.

^[35] [24 iyun 2023-cü il tarixli 35 nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin Kollegiyası Qərarı (Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinin qeydiyyat nömrəsi 15202306240035, Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinə daxil edildiyi tarix 11 iyul 2023-cü il) ilə “Qida məhsulları üçün mikrobioloji göstəricilərə dair sanitariya normaları və qaydaları”nın 1.1-ci bənddə “qida məhsulları sahəsində fəaliyyət göstərən subyektlərin” sözləri “qida zənciri subyektlərinin” sözləri ilə əvəz edilmişdir.

^[36] [24 iyun 2023-cü il tarixli 35 nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin Kollegiyası Qərarı (Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinin qeydiyyat nömrəsi 15202306240035, Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinə daxil edildiyi tarix 11 iyul 2023-cü il) ilə “Qida məhsulları üçün mikrobioloji göstəricilərə dair sanitariya normaları və qaydaları”nın 2.0.5-ci yarımbənd yeni redaksiyada verilmişdir.

əvvəlki redaksiyada deyilirdi:

~~2.0.5. partiya – eyni zaman kəsiyində, eyni şərtlər altında, eyni yerdə istehsal edilən, emal olunan, texnoloji proses nəticəsində əldə edilən identifikasiya olunmuş məhsul qrupu;~~

^[37] [24 iyun 2023-cü il tarixli 35 nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin Kollegiyası Qərarı (Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinin qeydiyyat nömrəsi 15202306240035, Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinə daxil edildiyi tarix 11 iyul 2023-cü il) ilə “Qida məhsulları üçün mikrobioloji göstəricilərə dair sanitariya normaları və qaydaları”nın 2.0.6-cı yarımbənddə “çirkləndiricilərin” sözü “çirkləndirici maddələrin” sözləri ilə əvəz edilmişdir, “, elmi cəhətdən əsaslandırılmış və normalaşdırılmış” sözləri çıxarılmışdır.

^[38] [24 iyun 2023-cü il tarixli 35 nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin Kollegiyası Qərarı (Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinin qeydiyyat nömrəsi 15202306240035, Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinə daxil edildiyi tarix 11 iyul 2023-cü il) ilə “Qida məhsulları üçün mikrobioloji göstəricilərə dair sanitariya normaları və qaydaları”nın 2.0.7-2.0.9-cu və 2.0.16-cı yarımbəndlər yeni redaksiyada verilmişdir.

əvvəlki redaksiyada deyilirdi:

~~2.0.7. qida məhsulları sahəsində fəaliyyət göstərən subyektlər (bundan sonra – qida subyektləri) – qida zəncirinin bütün mərhələlərində fəaliyyəti həyata keçirən təsərrüfat subyektləri, həmçinin dövlət orqanları (qurumları), bələdiyyələr;~~

~~2.0.8. uşaq qida məhsulları – uşaq orqanizminin fizioloji xüsusiyyətlərinə uyğunlaşdırılmış xüsusi qida məhsulları;~~

~~2.0.9. pəhriz qidaları – profilaktiki və müalicəvi məqsədlər üçün istifadə edilən xüsusi qida məhsulları;~~

~~2.0.16. Təhlükənin Analizi və Kritik Nəzarət Nöqtələri (HACCP– Hazard analysis and critical control points) – qida təhlükəsizliyinin idarə edilməsi üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edən təhlükə amillərinin müəyyən edilməsi, qiymətləndirilməsi və onlara nəzarət olunması sistemi.~~

^[39] [24 iyun 2023-cü il tarixli 35 nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin Kollegiyası Qərarı (**Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinin qeydiyyat nömrəsi 15202306240035, Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinə daxil edildiyi tarix 11 iyul 2023-cü il**) ilə “Qida məhsulları üçün mikrobioloji göstəricilərə dair sanitariya normaları və qaydaları”nın 5.5-ci bənddə “**pəhriz qidaları**” sözləri “**tibbi məqsədlər üçün hazırlanan qida məhsulları**” sözləri ilə əvəz edilmişdir.

^[40] [24 iyun 2023-cü il tarixli 35 nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin Kollegiyası Qərarı (**Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinin qeydiyyat nömrəsi 15202306240035, Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinə daxil edildiyi tarix 11 iyul 2023-cü il**) ilə “Qida məhsulları üçün mikrobioloji göstəricilərə dair sanitariya normaları və qaydaları”na 1 nömrəli əlavə - Qida məhsullarının təhlükəsizlik göstəricilərinin 1.14.9-cu yarımbəndində “**Bioloji fəallığa malik qida əlavələri (BFMQƏ)**” sözləri “**Bioloji aktiv qida məhsulları (BAQM)**” sözləri ilə əvəz edilmişdir.

^[41] [24 iyun 2023-cü il tarixli 35 nömrəli](#) Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin Kollegiyası Qərarı (**Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinin qeydiyyat nömrəsi 15202306240035, Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinə daxil edildiyi tarix 11 iyul 2023-cü il**) ilə “Qida məhsulları üçün mikrobioloji göstəricilərə dair sanitariya normaları və qaydaları”na 2 nömrəli əlavə - İstehsal gigiyenası göstəricilərinin 2.2.9-cu yarımbəndində və “Müayinə nəticələrinin dəyərləndirilməsi” hissəsində üçüncü və onuncu abzaslarında “**pəhriz qidaları**” sözləri “**tibbi məqsədlər üçün hazırlanan qida məhsulları**” sözləri ilə əvəz edilmişdir.